

Korttidsvistelse för personer med funktionsnedsättning

**– Uppföljningen av
rekreation, miljöombyte och utveckling
av självständighet samt avlösning för
anhöriga**

**Lars-Åke Gustafson
Statistik & Utredningar
April 2016**

Sammanfattning

Den 1 oktober 2015 fick Statistik & Utredningar i uppdrag av kvalitets- och utvärderingskontoret på omsorgs- och äldreförvaltningen i Linköping, att följa upp verksamheten på de sex korttidsboendena för barn och unga upp till 21 år som finns i kommunen. Ingen samlad uppföljning har tidigare gjorts.

Korttidsvistelse är en insats enligt LSS (9 § p 6). Uppdraget ligger inom omsorgsnämndens ansvarsområde. Korttidsvistelsen har tre parallella syften; att fungera som en möjlighet till rekreation och miljöombyte samt personlig utveckling för personer som har funktionsnedsättning, att fungera som en möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga och att arbeta för ökad självständighet hos barnet/den vuxna och förbereda brukaren för ett eget boende. Frågorna i enkäten var avgränsade till att svara mot dessa tre syften.

Syftet med uppföljningen är utifrån de tre syftena för verksamheten, undersöka hur föräldrar och anhöriga vill återkoppla sina erfarenheter, upplevelser, behov och förväntningar då det gäller korttidsvistelsen. Den 15 oktober 2015 skickades en enkät med 16 frågor till en av föräldrarna, till samtliga barn som har beviljad korttidsvistelse i kommunen. 13 frågor hade fasta svarsalternativ och tre frågor innehöll öppna svarsalternativ. I föreliggande rapport redovisas resultatet av denna enkät.

Resultaten visar att de flesta föräldrarna av dem som har svart på enkäten, är delvis eller mycket nöjda med korttidsvistelsen. Bäst betyg fick frågan om personalen lyssnar på föräldrarna när de behöver prata om något som rör deras barn. Andra frågor som har värderats högt handlar om hur personalen bemöter barnet respektive om barnet känner sig trygg på korttidsvistelsen.

Emellertid hindrar inte en hög grad av nöjdhet, att många också har kritiska invändningar eller förslag på utvecklingsmöjligheter. Många sådana redovisas i rapporten. Den fråga som får lägst betyg och där det finns många kritiska invändningar och förslag på utvecklingsmöjligheter, handlar om tider och flexibilitet för avlösningen. Flera föräldrar har även kommenterat att det finns brister i individanpassning och personalkontinuitet (många vikarier etc).

I studien framkommer det också att det finns en mindre grupp föräldrar som tycker att barnet inte alls utvecklas på korttidsboendet, att det inte känner glädje att gå dit, att det inte får möjlighet att skapa kamratkontakter och utvecklas mot ett självständigt liv. En fråga som ställs i studiens slutsatser är: "Hur denna grupp ser ut, vilka behov finns och hur kan avlösningen göras bättre för dem?" Detta kan undersökas vidare.

Studien överlämnas till kvalitets- och utvärderingskontoret för vidare rapportering och återkopplingar till omsorgskontoret och omsorgsnämnden.

Innehåll

1.	Inledning	1
	Bakgrund	1
	Uppdraget – Vad ska följas upp och varför?	1
	Syfte	2
	Frågor	2
	Metod	2
	Framtida studier/uppföljning.....	3
	Rapportens upplägg/redovisning.	3
2.	Resultat för frågor om möjlighet till rekreation och miljöombyte för barn och unga	4
	Miljöombyte	4
	Utveckling	4
	Resurser för att möta speciella behov	5
	Bemötande	5
	Barnets upplevelser	6
	Föräldrarnas kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar för barnet	7
	Föräldrarnas positiva kommentarer om korttidsvistelsen för barnet.....	7
	Föräldrarnas kritiska kommentarer om korttidsvistelsen för barnet	9
3.	Resultat för frågor om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning för föräldrarna	13
	Bra avlösning.....	13
	Möjlighet att välja tider	13
	Trygga med att lämna barnet.....	14
	Personalen lyssnar	14
	Föräldrarnas kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning.....	15
	Föräldrarnas positiva kommentarer om korttidsvistelsen som avlösning	15
	Föräldrarnas kritiska kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning	17
4.	Resultat för frågor om hur korttidsvistelsen fungerar som en hjälp till ett mer självständigt liv	22
	Stöd för att utveckla kamratkontakter.....	22
	Ökad självständighet – för barnet	23
	Ökad självständighet – för föräldrar och anhöriga.....	23
	Föräldrarnas kommentarer huruvida korttidsvistelsen leder till ökad självständighet eller inte.....	24
	Föräldrarnas kommentarer om ökad självständighet för <i>barnet</i>	24
	Föräldrarnas kommentarer om ökad självständigheten för <i>föräldrar och anhöriga</i>	27

5.	Sammanfattande diskussion	29
	Studiens syfte, korttidsvistelsens syften och frågor	29
	Sammanfattning av frågor med fasta svarsalternativ, med noteringar/slutsatser....	30
	Syfte nummer 1: Möjlighet till rekreation och miljöombyte samt utveckling för barn och vuxna som har funktionsnedsättning	33
	Positiva teman för syfte nummer 1	33
	Utvecklingsområden för syfte nummer 1	34
	Syfte nummer 2: En möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga	35
	Positiva teman för syfte nummer 2	35
	Utvecklingsområden för syfte nummer 2	36
	Syfte nummer 3: Korttidsvistelsen ska arbeta för ökad självständighet hos barnet/den vuxna och förbereda brukaren för ett eget boende.....	38
	Positiva teman för syfte nummer 3	38
	Utvecklingsområden för syfte nummer 3	39
Bilaga 1	41	

1. Inledning

Bakgrund

Inom omsorgsnämndens ansvarsområde ligger att anordna korttidsvistelse utanför hemmet för personer med funktionshinder enligt LSS (9 § p 6). I Linköping finns det sex verksamheter som kontinuerligt erbjuder sådan korttidsvistelse.

På omsorgs- och äldreförvaltningen finns kvalitets- och utvärderingskontoret som bl a har uppdraget är att följa upp verksamheten på de sex korttidsboendena för barn och unga (upp till 21 år) som finns i Linköpings kommun. Uppdraget ligger inom omsorgsnämndens ansvarsområde.

2015-10-01 fick Statistik & Utredningar i uppdrag av kvalitets- och utvärderingskontoret att genomföra en sådan uppföljning i november-december 2015, med återkoppling av resultaten i januari 2016. Föreliggande rapport är resultatet av den uppföljningen.

Uppdraget – Vad ska följas upp och varför?

Någon större systematiserad uppföljning eller utvärdering av verksamheten utifrån en övergripande nivå, har tidigare inte skett, vilket gör att det inte finns någon samlad kunskap om hur föräldrar och anhöriga tidigare har upplevt verksamheten.

På kommunens hemsida redovisas att sk korttidsvistelse utanför hemmet är en möjlighet till rekreation och miljöombyte samt personlig utveckling för personer som har funktionsnedsättning. Vidare att det samtidigt är en möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga och även kan ses som ett led i att bryta ett beroendeförhållande mellan barn och föräldrar. Det beskrivs också att korttidshemmets personal arbetar enligt ett pedagogiskt förhållningssätt för ökad självständighet hos barnet/den vuxna. För brukaren ska detta innebära social och praktisk träning för att förbereda sig för ett eget boende. Korttidsvistelse utanför hemmet är en insats enligt LSS (9 § p 6).

Således har korttidsvistelsen tre parallella syften:

- att fungera som en möjlighet till rekreation och miljöombyte samt personlig utveckling för barn och vuxna som har funktionsnedsättning,
- att fungera som en möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga,
- att arbeta för ökad självständighet hos barnet/den vuxna och förbereda brukaren för ett eget boende.

Detta utgör grundfundamentet för uppföljningen. Men då ingen tidigare samlad uppföljning av alla verksamheter har gjorts innehåller studien även en viss fins explorativ (utforskande) ansats, dvs en lyhördhet för föräldrarnas egna frågor, funderingar och erfarenheter.

Uppföljningen ger en bild av hur föräldrar upplever korttidsvistelsen och vad som kan behöva utvecklas och/eller förbättras i verksamheten.

Syfte

Syftet är, att utifrån de tre parallella syftena som finns för korttidsvistelse, undersöka hur föräldrar och anhöriga till barn och unga (0-21 år) vill återkoppla sina erfarenheter, upplevelser, behov och förväntningar då det gäller korttidsvistelsen.

Frågor

För studien finns tre övergripande frågor, med några underfrågor, utifrån de syften som finns med korttidsvistelsen:

- Hur vill föräldrar och anhöriga beskriva att korttidshemmet fungerar, vad gäller rekreation och miljöombyte samt utveckling för *sitt barn*?
- Hur vill föräldrar och anhöriga beskriva att korttidsvistelsen fungerar för dem själva, som en möjlighet till avlösning?
- Hur vill föräldrar och anhöriga beskriva att korttidshemmet bidrar till att öka självständigheten för *sitt barn* respektive *sig själva* som föräldrar?

Metod

De tre övergripande frågorna för studien har brutits ner i 13 frågor med fasta svarsalternativ och tre frågor med öppna svarsalternativ. En enkät med dessa 16 frågor skickades ut den 15 oktober 2015 till en av föräldrarna till samtliga barn som har korttidsvistelse i kommunen. En påminnelse gjordes 14 dagar efter första utskick, dvs den 29 oktober 2015. Sista dag för att besvara enkäten var den 16 november 2015, men insamlingstiden fick ha veckan ut som marginal. Sammanställningen av resultat påbörjades den 23 november. Deadline för sammanställningen var satt till 22 december 2015. I januari 2016 kunde föreliggande rapport presenteras.

Urvalet av mottagare baserade sig på en lista på 114 namn på anhöriga till en person med funktionshinder uttagna ur datasystemet Treserva. Fyra har explicit uppgivet att de bara har fritidshem, för två har adressen inte funnits och en har uppgett att man "är för ny" för att svara. Det vill säga 107 utskick har i grunden någon form av relevans. 62 personer har besvarat enkäten, dvs 58 procent ($62/107=58$ procent).

Listan visade sig emellertid, efter utskick, innehålla 37 namn som inte var markerade med "korttidsvistelse enligt LSS" utan bara "fritidshem". 19 av dessa har emellertid besvarat enkäten på ett sätt, med ord och beskrivningar som gör att det framgår att de, trots allt, förefaller ha korttidsvistelse. Vid påminnelsen ombads de som bara har "fritidshem" (ej korttidsvistelse) att återsända enkäten med en kommentar om detta. Fyra personer gjorde så. Av de återstående 33 personerna är det således 14 personer i utskickslistan markerade med bara "fritidshem", som vi inte med säkerhet vet vilken verksamhet deras barn deltar i.

Tas alla, som inte har markerats "korttidsvistelse enligt LSS" i listan, bort återstår 70 personer. 43 av dem har besvarat enkäten, vilket gör att svarsfrekvensen då blir 61 procent ($43/70 = 61$ procent)

Vid nästa uppföljning bör registret ses över innan utskick görs.

Tabell 1 Antal svar med utgångspunkt från markering i register

Antal svar	Markering "LSS"	Markering "bara fritidshem"	Alla
Har svarat på enkäten	43 (61 %)	19 (55 %)	62 (57 %)
Ej svar	37	14 (oklart vad gäller dessas relevans i studien)	41
Svarat "har ej LSS"	0	4	4
Summa	70	37	107

Framtida studier/uppföljning

Enkätens frågor med fasta svarsalternativ kan ligga till grund för framtida uppföljningar och jämförelser över tid. Enkätens öppna frågor avser att fånga in kunskap som kan ligga till grund för nya frågor vid kommande uppföljningar 2016.

I enkäten ställdes även två frågor för att sondera intresset i föräldragruppen om att delta i en intervju eller en fokusgrupp i en eventuellt fördjupad uppföljning 2016. Detta om politiken skulle vilja veta mer eller få något förtydligat. 29 personer svarade att de skulle kunna tänka sig att delta i en intervju. Av dessa uppgav 24 namn. 29 personer svarade att de skulle kunna tänka sig att delta i en fokusgrupp/gruppintervju. 23 av dem uppgav namn. Det innebär att det finns goda förutsättningar för att göra fördjupade studier om man så önskar.

Rapportens upplägg/redovisning.

Enkäten innehåller 13 attitydfrågor som har en attitydskala från "instämmer helt" till "instämmer inte alls". Dessa redovisas i diagramform vilket visar på fördelning och spridning i gruppen. Svaren har i redovisningen även graderats med 5 för "instämmer helt" till och med 1 för "instämmer inte alls". Det gör att det går att räkna fram medelvärden (ett slags betyg eller kvalitetssignal), vilket ger en *kompletterande*, snabb jämförbarhet mellan olika påståenden/frågor. Medelvärdet redovisas bredvid diagrammet.

Sist i resultatredovisningen redovisas svaren på tre frågor som hade öppna svarsalternativ. Dessa frågor har möjliggjort för föräldrar att med "egna ord" berättat om sina erfarenheter, upplevelser, behov, förväntningar, frågor och funderingar då det gäller korttidsvistelsen. Upplägget ger möjlighet till mer fördjupade studier och analyser 2016, om önskemål finns.

I rapporten föreslås också några rekommendationer/förslag på hur man kan arbeta vidare med de frågor, synpunkter och önskemål som framkommer i studien.

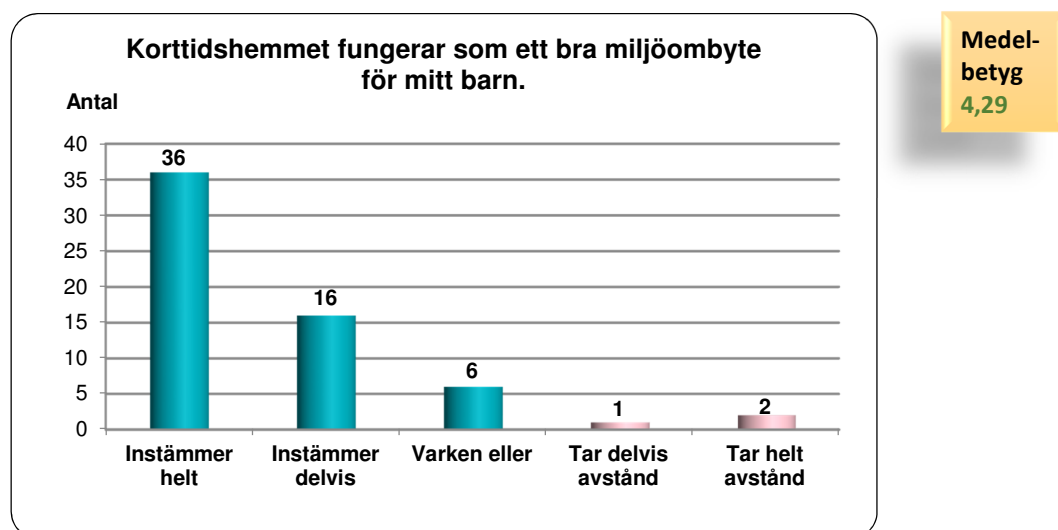
2. Resultat för frågor om möjlighet till rekreation och miljöombyte för barn och unga

I detta kapitel redovisas svaren på de frågor som handlar om syfte nummer ett med korttidsvistelsen, dvs möjlighet till rekreation och miljöombyte för barn och unga som har funktionsnedsättning.

Miljöombyte

I diagram 1 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvistelsen fungerar som en möjlighet till miljöombyte för sina barn.

Diagram 1 Ett bra miljöombyte

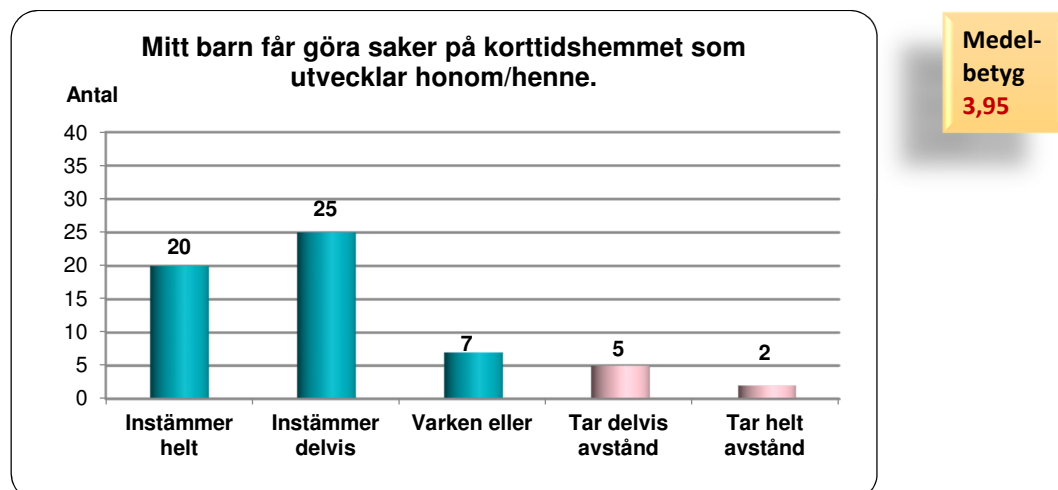

62 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 52 helt eller delvis i att korttidshemmet fungerar som ett bra miljöombyte för barnet. Tre föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,29 på skalan 1-5.

Utveckling

I diagram 2 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att barnet får göra saker under korttidsvistelsen som utvecklar honom/henne.

Diagram 2 Får göra saker som utvecklar

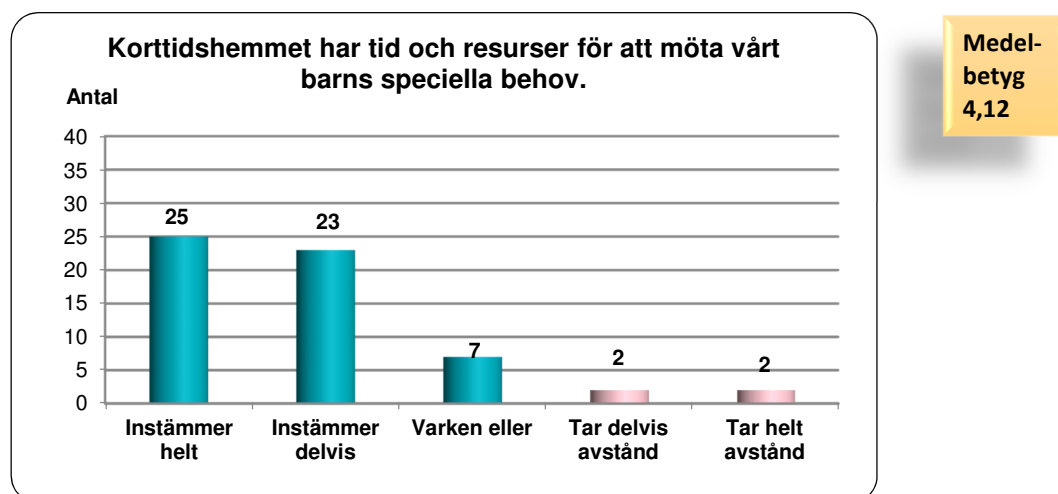
59 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 45 helt eller delvis i att barnet får göra saker på korttidshemmet som utvecklar honom/henne. Sju föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 3,95 på skalan 1-5.

Frågan får ett högt betyg, men att likväl det lägsta, vad det gäller frågorna om barnets situation under korttidsvistelsen.

Resurser för att möta speciella behov

I diagram 3 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att man under korttidsvistelsen har tid och resurser för att möta sina barns speciella behov.

Diagram 3 Tid och resurser för att möta speciella behov

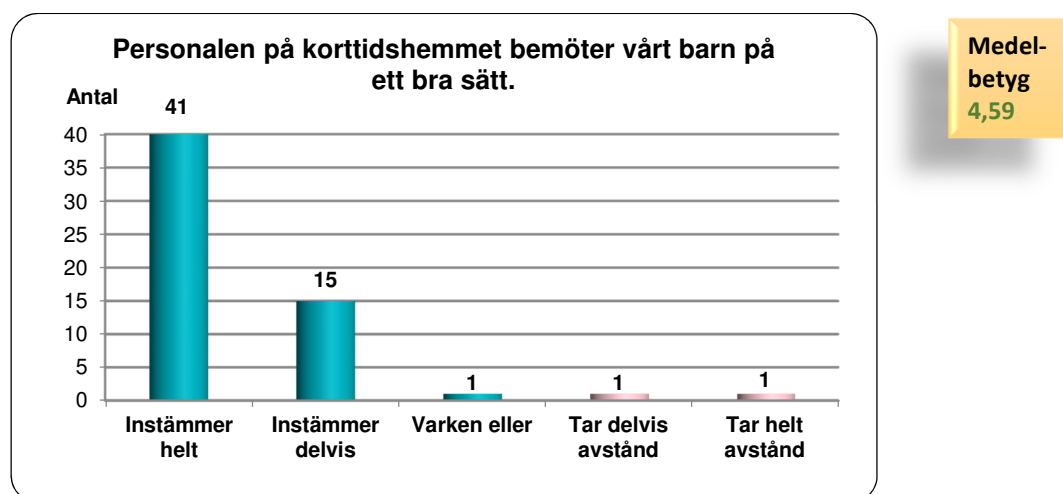

61 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 48 helt eller delvis i att korttidshemmet fungerar som ett bra miljöombyte för barnet. Fyra föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,12 på skalan 1-5.

Bemötande

I diagram 4 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvisteslen har tid och resurser för att möta barnets speciella behov.

Diagram 4 Personalens bemötande

59 personer har valt att besvara frågan.

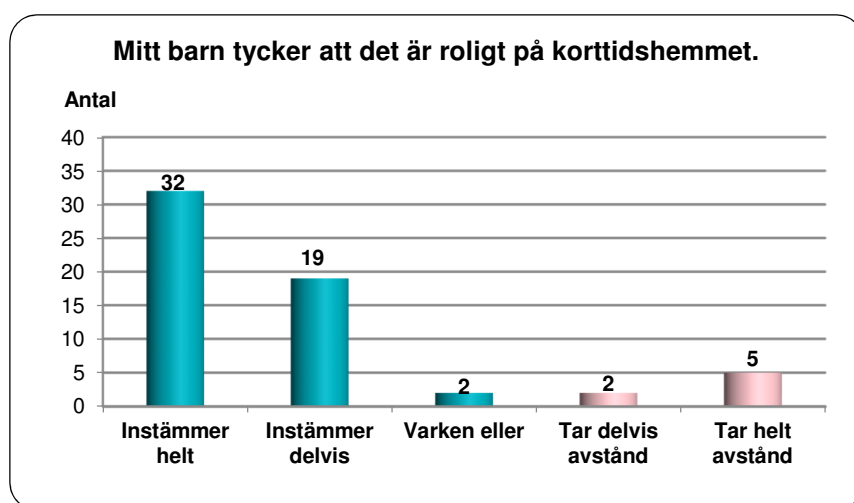
Av dem instämmer 46 helt eller delvis i att personalen på korttidshemmet bemöter barnet på ett bra sätt. Två föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,59 på skalan 1-5.

Personalens bemötande får det högsta betyget, vad det gäller frågorna om barnets situation på korttidsvistelsen.

Barnets upplevelser

Nedan redovisas två frågor om hur föräldern bedömer *barnets upplevelser* av korttidsvistelsen. I diagram 5 redovisas först i vilken grad föräldrar bedömer att barnet tycker att det är roligt på korttidshemmet.

Diagram 5 Roligt på korttidshemmet

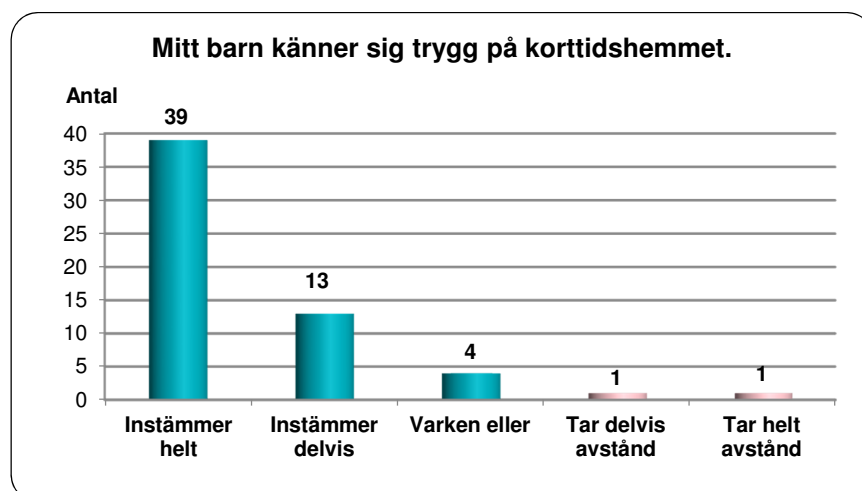

Medel-
betyg
4,18

59 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 51 helt eller delvis i att korttidshemmet fungerar som ett bra miljöombyte för barnet. Sju föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,18 på skalan 1-5.

I diagram 5 redovisas i vilken grad föräldrar bedömer att barnet känner sig trygg på korttids.

Diagram 6 Trygghet på korttidshemmet

Medel-
Betyg
4,53

59 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 52 helt eller delvis i att barnet känner sig trygg på korttidshemmet. Två föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,53 på skalan 1-5.

Föräldrarnas kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar för barnet

48 personer (av de 61 personer som har svarat på enkäten) har valt att lämna en eller flera kommentarer på den öppna frågan: Hur skulle du själv vilja beskriva att korttidshemmet fungerar för *ditt barn*? Vad fungerar bra och vad fungerar mindre bra? Framgångsfaktorer? Utvecklingsmöjligheter? Nedan redovisas först de positiva påståendena, därefter de mer kritiska utsagorna.

Föräldrarnas positiva kommentarer om korttidsvistelsen för barnet

- 46 föräldrar kommenterar vistelsen på korttids.
- 41 av kommentarerna innehåller något *positivt* påstående.
- Sammanlagt avges 69 *positiva* påståenden (en person kan ha flera olika påståenden i sin text).
- 23 kommentarer innehåller en *blandning* mellan positiva och kritiska påståenden.

De positiva påståendena redovisas under 6 teman nedan.

Tabell 1 6 positiva teman vad gäller barnet på korttidsvistelsen

Positiva teman – vad gäller barnet på korttidsvistelsen	Antal påståenden
1. Allt fungerar bra, mycket bra eller åtminstone ”någorlunda bra”	19
2. Personalen är bra/underbar	15
3. Får träffa andra ungdomar – utveckla sociala sidor	11
4. Får göra saker utanför familjen	10
5. Bra och roliga, varierande aktiviteter, utflykter	10
6. Trygg miljö	4
Summa	69

1. Allt fungerar bra, mycket bra eller åtminstone någorlunda bra (19 påståenden)

Det vanligaste, positiva påståendet är att ”allting fungerar bra”. Hos några är nyansen starkare; ”mycket bra” och hos andra svagare; ”någorlunda bra” eller ”rätt okay”. Korttidsvistelsen beskrivs av någon som en ”bra lösning för hela familjen”. Vidare som en lugn miljö, utan stress och med hemkänsla. Några summerar korttidsvistelsen följande sätt:

”Jag tycker allt fungerar bra. Mitt barn känner sig trygg. Mitt barn tycker det är roligt. Mitt barn tycker det är trevligt personal som jobbar på korttids...”

Anna längtar att få komma dit. Hon har roligt, klagar aldrig, så vi är nöjda.

Min flicka är glad och förväntansfull när jag lämnar henne på korttids. Hon är nöjd och mår bra när jag hämtar hem henne. Hon får vara med om resor och besök på platser tillsammans med andra barn och trygg personal.

Jag är nöjd med allt. Mitt barn utvecklas och växer. Lär sig mycket.

Det är bra för mitt barn på korttids är det lugn miljö, ingen stress, hemkänsla.

Ibland följer även något tillägg till de positiva utsagorna med kritik av någon del i verksamheten som fungerar mindre bra. Sådant redovisas längre fram.

2. Personalen är bra/underbar (15 påståenden)

Det näst vanligaste, positiva påståendet är att personalen är bra, underbar eller kanon, lätt att diskutera med, duktig, trevlig, lugn, engagerad, hjälpsam och har ett bra bemötande och visar både på kärlek och omtanke. En förälder skriver om utveckling och glädje på följande sätt:

Jag tycker personalen är kanon, lätt att diskutera med, hjälpsamma. Min son trivs, dom tar honom på ett bra sätt. Han har utvecklats sen han började där och det är roligt.

”Vi blir alltid korrekt och väl bemötta. Jag är övertygad om att personalen gör sitt allra yttersta för att min son och de andra ungdomarna ska ha det bra och många gör det med bravur.”

En annan skriver om kärlek och omtanke:

Det är svårt att läsa av vår dotter, men vi tror att hon trivs. Hon får mycket kärlek och omtanke på korttids. Vår dotter gillar att få vara med och sitter helst i knät hos personalen och gosar. Vår dotter är oftast glad och tillfreds på korttids.

”Personalen är helt underbar. Jag vill ge personalen högsta betyg!”

3. Får träffa andra ungdomar – utveckla sociala sidor (11 påståenden)

Det tredje vanliga, bejakande påståendet är att det är mycket positivt för barnet att få träffa andra barn/ungdomar i samma ålder, umgås med vänner och kamrater och att få göra roliga aktiviteter tillsammans, som t ex att åka på utflykter och gå på teater och bio. På så sätt ges möjligheten att ”odla egna kompisrelationer” och att ”lära sig umgås med andra”:

Det som är bra är att man gör roliga aktiviteter med barnen, och att man tänkt på att sätta ihop barn/ungdomar i liknande åldrar.

Med kamratkontakter utvecklas sociala färdigheter och självkänsla. En förälder berättar:

Min son som var hemmasittare under en lång period, och som inte hade några kompisar under flera år har det blivit en fantastisk skillnad för. Han har blivit mycket mer social, fått mer självkänsla och har nu flera kompisar på korttids-hemmet. (Personalen är helt underbara. Högsta betyg vill jag ge till dom!)

4. Får göra saker utanför familjen (10 påståenden)

Flera understryker hur viktigt det är att få ”ett miljöombyte”, att uppleva och se någonting annat än bara den egna familjen, att få göra saker utanför den egna familjen med både personal och andra ungdomar, att ha det roligt och att utveckla sociala sidor. Men också för att öva på *självständigheten* i förhållande till föräldrarna:

Det är viktigt för vårt barn att få komma hemifrån och öva på att vara ifrån sin familj. Vi har aldrig den möjligheten annars eftersom vi inte har någon anhörig som kan ta hand om vårt barn.

”Mitt barn gillar att åka på kortis. Där är hen ”självständig” utan oss föräldrar och får möjligheter att odla sina egna kompisrelationer.” Kontaktperson är toppen och extra bra är att barngruppen passar ihop och trivs tillsammans.”

Ett par personer menar att mycket fungerar t o m bättre på korttidshemmet än vad det gör hemma, t ex vad gäller social interaktion, mat, sömn, hygien och att pröva nya saker. En av dem säger:

Det är lättare för personalen än för oss som föräldrar att visa på "nya" aktiviteter. Mot oss protesteras det mer.

Att träna självständigheten är "det tredje" syftet med korttidsvistelsen och behandlas under egen huvudrubrik längre fram.

5. Bra och roliga, varierande aktiviteter, utflykter (10 påståenden)

Ytterligare ett tema för barnets välmående är att korttidsvistelsen erbjuder just många olika och roliga aktiviteter, vilket egentligen redan har framkommit som bisatser i tidigare påståenden. Exempel på roliga aktiviteter är utflykter, resor, teater och bio. Andra aktiviteter som nämns är att baka, laga mat, bada och spela bowling. "Aktiveringen har förbättrats, den var under all kritik en period", berättar en förälder. Det beskrivs också att det åtminstone på några ställen finns en minibuss vissa helger att använda för utflykter, vilket uppskattas. Kritik mot att denna inte finns tillgänglig i tillräcklig omfattning lyfts längre fram i rapporten.

6. Trygg miljö (4 påståenden)

Fyra personer använder explicit ordet "trygg", när de beskriver miljön på korttidsvistelsen. Men trygghet samvarierar även indirekt med annat som redovisas under rubrikerna ovan. Personalens roll och bemötande för att skapa en trygg miljö, understryks återkommande.

"Det känns tryggt att lämna hen där. Bra bemötande som ger hen bra förutsättningar i lek och den sociala träningen."

Föräldrarnas kritiska kommentarer om korttidsvistelsen för barnet

- 46 föräldrar kommenterar vistelsen på korttids.
- 28 av kommentarerna innehåller något *kritiskt* påstående.
- Sammanlagt avges 43 *kritiska* påståenden (en person kan ha flera olika påståenden i sin text).
- 23 kommentarer innehåller en *blandning* mellan positiva och kritiska påståenden.

De kritiska påståendena redovisas under åtta teman nedan.

Tabell 2 8 kritiska teman vad gäller barnet på korttidsvistelsen

Kritiska teman – vad gäller barnet på korttidsvistelsen	Antal påståenden
1. Inget fungerar bra	3
2. Brister i individanpassning	11
3. Brister i aktivering	7
4. Brister i personalorganisation	6
5. Brister i kamratkontakter	6
6. Brister i dialog/information	4
7. Brister i den fysiska miljön	3
8. Ej trygg (tre explicit)	3
Summa	43

1. Inget fungerar bra (3 personer)

Tre föräldrar berättar om en situation där barnet inte alls vill åka till korttidsvistelsen längre. ”Vi känner att korttidshemmet mer blivit en förvaringsplats”, säger en av föräldrarna utan att förklara detta närmare. En annan berättar att bristen på kamrater är en viktig orsak. Den tredje föräldern berättar om en misslyckad inskolning, att barnets entusiasm försvunnit vartefter och att kommunikationen med korttidsvistelsen inte fungerar.

2. Brister i individanpassning (11 personer)

Det vanligaste, kritiska påståendena handlar om individanpassning av verksamheten, företrädesvis inom fyra områden.

”Dåligt att hon inte får åka till korttids direkt efter skolan.”

- Personalens anpassning till funktionshinder (3 föräldrar). Det framförs att det borde vara fler i personalgruppen med kompetens i teckenspråk, för att svara mot de individuella behov som finns.
- Personalen brister i uppmärksamhet av vilka behov barnet har (3 föräldrar). Det framförs att personalen borde vara mer ”uppmärksam över barnet” då föräldrarna rapporterar att något inte är bra. En förälder menar att barnet ofta blir ledsen i samband med avlämningen och att det är viktigt att barnet då får personlig uppmärksamhet.
- Tiderna (3 föräldrar). Det framförs att ”fritids” blir en tröttande mellanstation i väntan på att korttidsvistelsen tar emot på vardagarna. En förälder skriver:

Att komma på vardagar kl 17:00 är för sent. Blir ryckigt-skola-fritis-kortis vilket gör vårt barn mycket trött. Känner inte att vårt barn utvecklas på kortis.

En annan berättar om hög grad av tillåtande flexibilitet för korttidsvistelsen att ändra tider, men en låg grad för föräldrarna att göra detsamma:

Plötsligt ändras tiderna för barnen, utan någon dialog med föräldrarna... Det är en klar försämring, likaså att det är omöjligt att byta vecka.

- Personalens anpassningsförmåga efter det behov som finns (2 föräldrar).

3. Brister i aktivering (7 personer)

Ett ledmotiv som återkommer på olika sätt är föräldrars förväntningar på många och bra, roliga och varierande aktiviteter. Det har i redovisningen av positiva påståenden konstaterats att 10 föräldrar understryker att korttidsvistelsen innehåller just detta. Men det finns även kritiska reflektioner vad gäller aktiviteter.

”Kanske vore bra med lite mer aktiviteter än TV-tittande.”

En förälder menar att, bra aktiviteter till trots, att det säkert skulle kunna gå att variera dessa ännu mer. En annan tycker att det är för mycket ”TV-tittande”. En tredje önskar mer uteaktiviteter. En fjärde tycker att är viktigt vid uteaktivitet att inte bara vistas i närområdet. En möjlighet för detta, som redan tidigare har beskrivits av en förälder, är att dennes barns enhet numera har tillgång till en minibuss vissa helger. Enligt en annan förälder har istället dennes

barns enhet (en annan enhet således) tidigare haft en *egen* minibuss. Minibussen delas numera med andra enheter, vilket beskrivs som negativt:

Utbud och variation av utflykter som är tänkta till helgen kan inte alls ske i samma utsträckning när kortis nu delar minibussen med andra kortis. Självklart borde en minibuss till finnas eftersom vissa av barnen kan ha svårt att gå eller åka buss med massor.

Två föräldrar framhåller att det egna barnet behöver aktiviteter efter det egna behovet. En av dem understryker vikten av att få komma tidigare än 17.00 på vardagarna, då barnet fortfarande *orkar* göra något. Detta har tidigare beskrivits under rubriken "individ Anpassning". En annan menar att det är viktigt att aktiviteterna ålders anpassas, vilket i sin tur förutsätter att det finns kamrater i samma ålder och med samma behov av ett visst upplägg av aktiviteterna på enheten. Aktiviteter samvarieras således med individ Anpassning och grupsammansättning.

"Han är ofta på "sitt rum" och spelar IPAD."

4. **Brister i personalorganisation (6 personer) – sjukskrivningar, vikarier och för lite personal**

6 personer kommenterar frågor som kan härledas till personalorganisationen (en ledningsfråga). Fem av dem berättar om många sjukskrivningar och vikarier samt stor personalomsättning, vilket i sin tur leder till otrygghet. Några påpekar att det inte finns tillräckligt med personal, företrädesvis på nätterna. Personalfrågan samvarierar med upplevelser av trygghet:

"Kortis har varit stor personalomsättning. Många vikarier. Vårt barn kräver mycket och utbildad personal. Det tar lång tid att lära känna vårt barn. Känns otryggt när personalen byts ut ofta, både för barn och föräldrar."

Mitt barn känner sig inte så trygg på kortis. Kan inte alltid förstå varför. När det är ordinarie personal fungerar det bättre. Jätteviktigt att personal känner mitt barn. Det är oroligt på nätterna.

En annan förklarar:

De skulle behöva vara fler i personalen, även nätter, eftersom det handlar om barn och ungdomar med egna specifika behov och förmågor. Om ett barn behöver åka ambulans akut till sjukhus ska personalen kunna följa med en person (även nattetid, storhelger osv) tills föräldrarna kan komma.

5. **Brister i kamratkontakter (6 personer)**

Några personer önskar, goda vuxenkontakter till trots, att det skulle finnas fler barn att umgås med på korttidsvistelsen. En menar att de även borde vara *i samma ålder*. En annan skriver:

Det fungerar rätt ok. Men ofta är det mitt barn och personal. Det är dåligt med andra ungdomar/barn när man är där. Han är ofta på "sitt rum" och spelar IPAD.

Ett speciellt problem är när motsatsen uppstår, dvs att det finns en kamrat som ens barn är rädd för, vilket beskrivs av en förälder som ett så pass stort problem att barnet inte tycker om att gå till korttidsvistelsen, trots att allt annat fungerar bra. Frågan om kamratkontakter samvarieras med frågan om aktiviteter.

6. Brister i dialog/information (4 personer)

En annan fråga handlar om tre personers påtalade brister i dialog/information (en ledningsfråga). En förälder berättar om brister i information och dialog i samband inskolningen. En annan berättar om att barnet upplever det som positivt att vara på korttidsvistelsen, men att föräldrarna ”inte vet så mycket om vad de gör eller hur det går”, vilket begränsar möjligheterna för att utveckla barnet. Tidigare har det även berättats om ”plötsliga ändrade tider för barnen, utan någon dialog med föräldrarna”.

”I detalj kan vi inte utveckla läget eftersom vi inte vet så mycket om vad de gör eller hur det går.”

7. Brister i den fysiska miljön (3 personer)

Några personer belyser brister i miljön runt barnet. En påstår att den fysiska miljön inte skapar någon trivsel:

Trivselfaktorn bör höjas. Ganska trist och torftig inredning. Fult inne. Fult ute. Vårt barn trivs bra märker vi. Upplever ofta att hygien missköts. Luktas svett och urin och flottigt hår - sånt är vi noga med hemma!!!. Trevlig personal.

En annan tycker tvärtom (liksom flera andra) att korttidsvistelsen erbjuder en lugn miljö med hemkänsla, utan stress, men menar att entrén saknar ramp för rullstol.

Ytterligare en förälder, framhåller en helt annan ”miljöaspekt”, nämligen att ingen av personalen borde tillåtas att snusa eller röka.

8. Ej trygg (3 – men egentligen flera personer på olika sätt indirekt)

Tre personer använder explicit ordet ”otrygg”. Men otrygghet samvarierar även indirekt med annat som beskrivs under de andra rubrikerna ovan. Inledningsvis beskrivs t ex hur personalomsättning, vikarier, personal som inte kan teckenspråk eller känner barnet, kamrater som man är rädd för etc skapar otrygghet. Vidare påpekas att det t ex behövs tillräckligt med (utbildad) personal nattetid för att inte skapa otrygghet.

”Mitt barn känner sig inte så trygg på kortis. Kan inte alltid förstå varför. När det är ordinarie personal fungerar det bättre. Jätteviktigt att personal känner mitt barn. Det är oroligt på nätterna.”

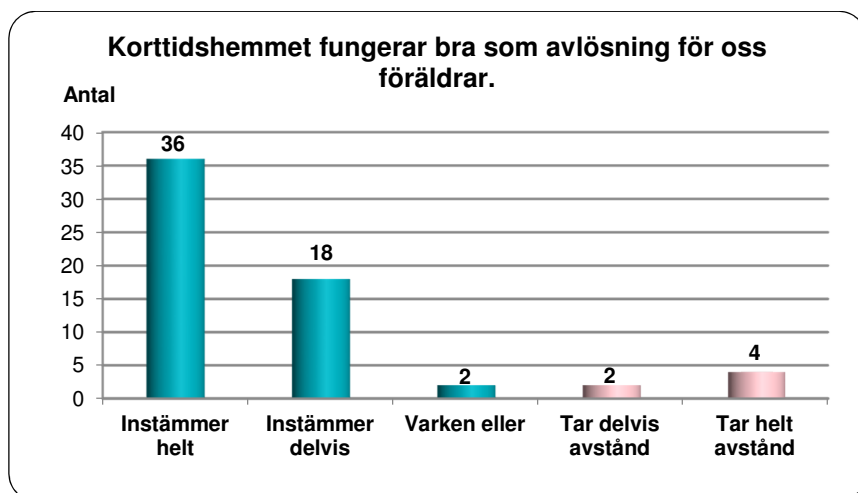
3. Resultat för frågor om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning för föräldrarna

I detta kapitel redovisas svaren på de frågor som handlar om syfte nummer två med korttidsvistelsen; dvs möjlighet för föräldrar och anhöriga att få avlösning.

Bra avlösning

I diagram 7 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvistelsen fungerar som en bra avlösning.

Diagram 7 Korttidshemmet som avlösning för föräldrar

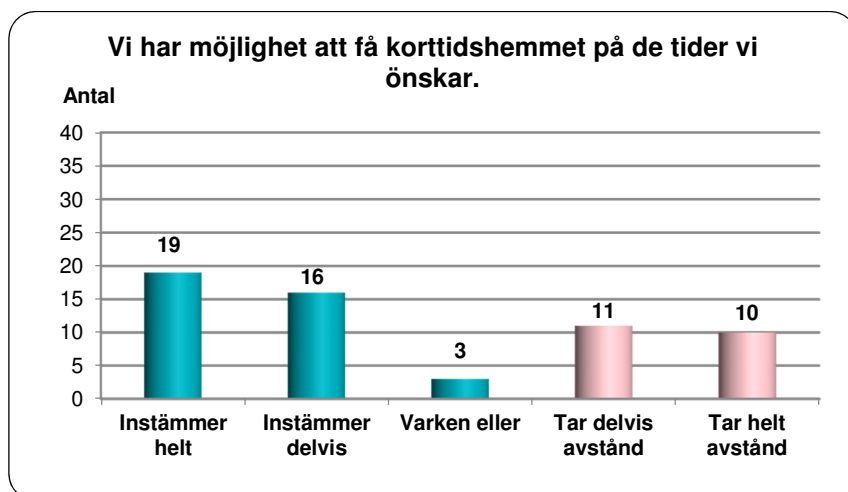
Medel-Betyg
4,29

Alla 62 personerna har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 54 helt eller delvis i att korttidsvistelsen fungerar som ett bra miljöombyte för barnet. 6 föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,29 på skalan 1-5.

Möjlighet att välja tider

I diagram 8 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att de har möjlighet att få avlösning av korttidsvistelsen på de tider de önskar.

Diagram 8 Möjlighet att välja tider

Medel-Betyg
3,39

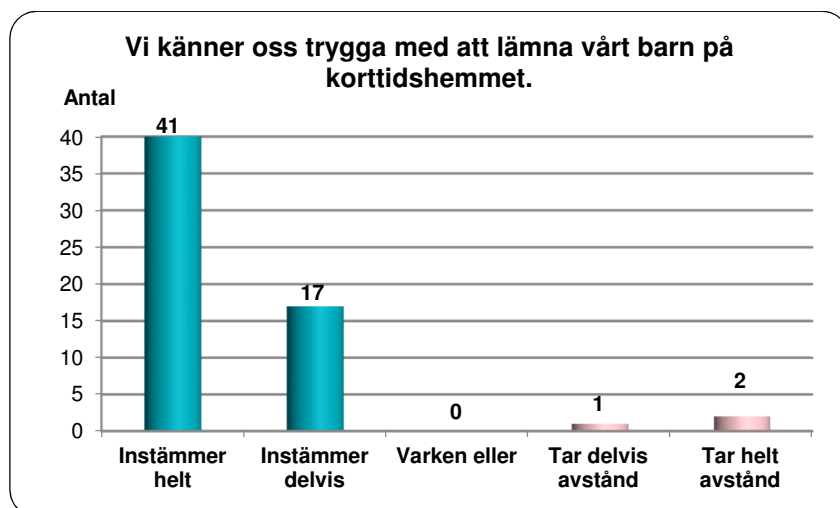
59 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 35 helt eller delvis i att de har fått möjlighet till avlösning på korttidshemmet på de tider de önskar. 21 föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 3,36 på skalan 1-5.

Det är det lägsta betyget någon fråga får i studien och den fråga där flest föräldrar tar helt eller delvis avstånd från påståendet.

Trygga med att lämna barnet

I diagram 9 redovisas i vilken grad föräldrar känner sig trygga när de lämnar sitt barn på korttidsvistelsen.

Diagram 9 Trygga med att lämna barnet

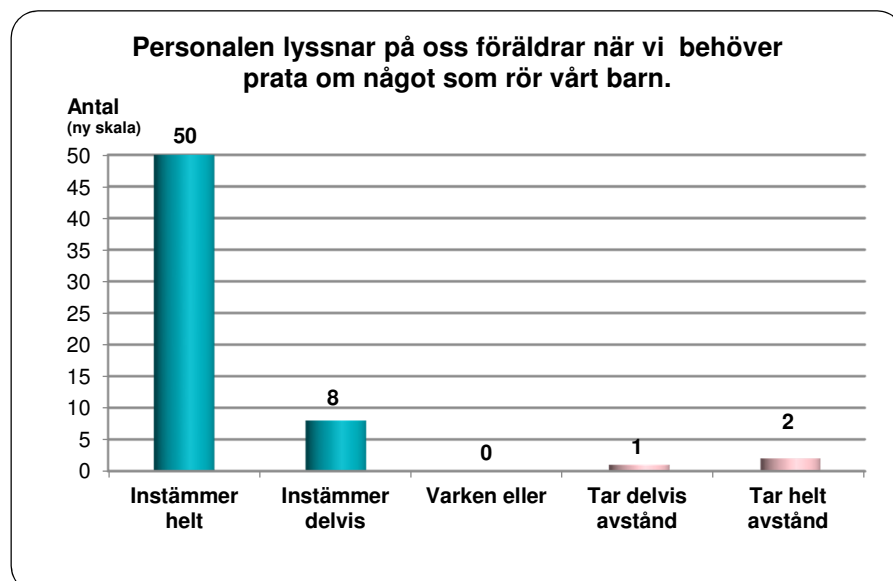
Medel-
Betyg
4,54

61 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 48 helt eller delvis i att de känner sig trygga med att lämna sitt barn på korttidshemmet. Tre föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,54 på skalan 1-5.

Personalen lyssnar

I diagram 9 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att personalen på korttidsvistelsen lyssnar på dem när de behöver prata om något som rör sitt barn.

Diagram 10 Personalen som lyssnare

Medel-
Betyg
4,82

61 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 58 helt eller delvis i att personalen på korttidshemmet lyssnar på dem när de behöver prata om något som rör sitt barn. Tre föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,82 på skalan 1-5.

Det är det högsta betyget någon fråga får i studien.

Föräldrarnas kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning

48 personer (av de 61 personer som har svarat på enkäten) har valt att lämna en kommentar på den öppna frågan: Hur tycker du/ni korttidshemmet fungerar för *er som föräldrar/anhöriga*? Vad fungerar bra och vad fungerar mindre bra? Framgångsfaktorer? Utvecklingsmöjligheter?

Föräldrarnas positiva kommentarer om korttidsvistelsen som avlösning

- 48 föräldrar kommenterar korttidsvistelsen som avlösning.
- 36 av kommentarerna innehåller något *positivt påstående*.
- Sammanlagt avges 52 *positiva* påståenden (en person kan ha flera olika påståenden i sin text).
- 19 kommentarer innehåller en *blandning* mellan positiva och kritiska påståenden.

De positiva påståendena redovisas under fem teman nedan.

Tabell 3 5 positiva teman vad gäller barnet på korttidsvistelsen

Positiva teman – vad gäller barnet på korttidsvistelsen	Antal påståenden
1. Allt fungerar bra – en bra avlösarservice	29
2. Bra information och bra dialog	10
3. Trevlig, vänlig personal	3
4. Bra aktiviteter med andra föräldrar	3
5. Trygghet	7
Summa	52

1. Allt fungerar bra – en bra avlösarservice (29 påståenden)

Det vanligaste, positiva påståendet är att ”allting fungerar bra”. En förälder skriver att ”korttidshemmet fungerar som en bra avlösarservice då vi föräldrar kan slappna av”. ”Det är en välbehövlig avlastning”, skriver en annan. ”Jag får tid för mig själv”, skriver en tredje och ytterligare en förälder betonar att det ger tillfälle att göra anpassade aktiviteter med barnets syskon.

”Vi har för första gången på många år varit bortbjudna på middag! Känns så roligt att äntligen kunna göra något utanför hemmet!”

Fler understryker att det som gör att avlösningen fungerar bra för föräldrarna är att de vet att barnet trivs och har det bra på korttidshemmet. En förälder berättar att det i början var svårt att ”lämna” sitt barn på korttidshemmet, men att det sedan övergick till i känsla av trygghet:

För oss föräldrar så känner vi oss otroligt trygga när vårt barn är på kortis. Vi upplever att personalen bryr sig och tycker om barnet. Det var ett tufft beslut för oss att lämna och ta ställning till kortis, men vi är 100 % nöjda.

En annan förälder beskriver att korttidsvistelsen bryter ett negativa mönster som efter en tid uppstår i hemmiljön:

Korttidshemmet fungerar bra för oss eftersom det inte blir lika stökigt och jobbigt här hemma. När vårt barn är hemma en längre tid blir hen galen och bara stökar och gråter.

"Att vår dotter ändå vill åka tar vi som bevis för att hon trivs. För oss föräldrar är kortis guld värt."

Två föräldrar menar att det tidigare saknades struktur och ordning på deras korttidshem, men att det efter en omorganisation, med ny personal på enheten, fungerar bra nu. En annan förälder som har sitt barn på ett annat korttidshem, berättar att de har haft platsen i över 13 år och alltid haft känslan av att det har fungerat bra.

2. Bra information och bra dialog (10 personer)

10 föräldrar framhåller att information/dialog med personalen fungerar bra. En förälder berättar att de alltid får information via ett mejl om vad som är på gång under kommande vistelse (helg). En annan skriver att personalen sms:ar och berättar samt visar bilder när de är på någon aktivitet. En tredje framhåller att en "kontaktbok är ett sätt på deras enhet att kommunicera med föräldrarna och att deras barn tycker om att läsa i den hemma och berätta "om alla aktiviteter som sker på kortids".

"Mycket positivt att vi får ett mail med info inför helgen."

Någon menar att information om vad som händer visar att korttidsvistelsen inte bara är "en förvaring", vilket i sin tur skapar trygghet.

3. Trevlig, vänlig personal (3)

Tre personer understryker att all personalen är trevlig och vänlig mot de anhöriga.

"Vi upplever att personalen bryr sig och tycker om vår dotter."

4. Bra aktiviteter med andra föräldrar (3)

Tre föräldrar från lika många korttidshem berättar, på frågan om hur korttidshemmet fungerar för föräldrar/anhöriga, att det är trevligt med aktiviteter tillsammans med andra barn och vuxna på korttidshemmet. De nämner trivselkväll, grillafest, grötfest och vår- och höstträffar. [Detta har inte direkt har med avlösningen att göra, men kanske kan sådana sociala och gemenskapsskapande aktiviteter göra att det senare är lättare att "lämna" sitt barn på korttidshemmet? Författarens kommentar]

5. Trygghet (7)

Sju personer skriver explicit att de känner sig "trygga" med korttidsvistelsen, på frågan om hur korttidshemmet fungerar för föräldrar/anhöriga. Att personalens roll och bemötande är avgörande för att skapa en trygg miljö, framhålls på olika sätt återkommande. Det gäller inte minst hur de bemöter barnet.

"Personalen är ansvars- tagande - Vi känner oss trygga."

Ett positivt bemötande gentemot barnet genererar således inte bara trygghet hos detta, utan även hos föräldrarna, som då "kan slappna av", som en uttrycker det. En annan skriver:

Vi är nöjda. Det viktigast är att vår dotter trivs. Mår hon bra mår vi också bra.

Föräldrarnas kritiska kommentarer om hur korttidsvistelsen fungerar som avlösning

- 48 föräldrar kommenterar vistelsen på korttids.
- 31 av kommentarerna innehåller något *kritiskt* påstående.
- Sammanlagt avges 37 olika *kritiska* påståenden (en person kan ha flera olika påståenden i sin text).
- 19 kommentarer innehåller en *blandning* mellan positiva och kritiska påståenden.

De kritiska påståendena redovisas under sex teman nedan.

Tabell 4 6 kritiska teman vad gäller korttidsvistelsen som avlösning för föräldrarna

Kritiska teman – vad korttidsvistelsen som avlösning för föräldrarna	Antal påståenden
1. Avlösningen fungerar inte alls bra	5
2. Brister i flexibilitet vad gäller tider	15
3. Brister i info/dialog	8
4. Saknar ledning	3
5. Saknar flexibilitet i andra saker än tider - medicin	2
6. Ej trygg (indirekt flera under andra teman)	4
Summa	37

1. Avlösningen fungerar inte alls bra (5 personer)

Fyra personer framhåller att avlösningen inte alls fungerar.

Två orsaker nämns:

- Barnet vill inte åka till korttidshemmet. (2)
- Man saknar ”back up” i fall något skulle hända på korttidshemmet. (2)
- Det är svårt att byta tider. (1)

Två föräldrar berättar att då barnet egentligen inte vill åka till korttidshemmet, så blir vistelsen där heller ingen bra avlastning för de anhöriga, utan skapar istället oro.

”Eftersom mitt barn blir ledset, så har man ju den oron i kroppen både innan och under tiden hen är på kortis. Försöker släppa det och njuta av tiden tillsammans med barnets syskon.”

Två föräldrar berättar de saknar ”back up” i fall något skulle hända under korttidsvistelsen, vilket gör att de inte vågar åka någonstans, i fall någonting skulle hända.

En annan förälder framhåller att de tider man har tilldelats ”i princip gör det omöjligt att åka bort över helgen, vilket i första hand påverkar övriga familjen negativt”.

2. Brister i flexibilitet i tider (15 personer)

15 föräldrar skriver att systemet med tilldelade tider inte är ett flexibelt system och gör ”att man inte kan utnyttja korttidsvistelsen så som det är tänkt”. Flera föräldrar påtalar att *tiderna för hämtning och lämning* generellt är väldigt strikta och aldrig kan ändras. Dessutom påtalar fler att det har skett åtstramningar/försämringar vad gäller öppettider.

”Dåligt: De fasta tiderna för hämtning och lämning, som inte kan rubbas.”

- Strikta och icke-flexibla tider för lämning och hämtning.

- Förkortade och försämrade tider.
- Strikta tider och regler för olika verksamheter under ett dygn skapar många byten av vuxna och därmed brister i kontinuitet.
- Låsning till vissa dagar/vissa helger – avsaknad av möjligheter att byta, förlänga, ändra...
- För lite beviljad tid.

Några berättar specifikt om icke-flexibla och ”försämrade” tiderna för lämning hämtning i *veckorna*:

Tiderna för vistelsen har "stramats" åt. Det som kallas dygn är inte längre ett dygn. Lämna 17:00 hämta 11:00 eller 12:00 dagen därpå. Flexibiliteten är sämre än tidigare.

Ett särskilt problem är när barnet först ska vara i skolan, sedan på fritids och sedan på korttids och logistiken vad gäller tider strikt ska följas. Det skapar dessutom många byten av vuxna och platser för barnet, med sämre kontinuitet och ork att göra saker på korttidsvistelsen. En förälder skriver:

**”Tiderna som är toppstyrda av politikerna...
...skapar superstressig logistik för både barn och föräldrar...”**

Dåligt: Tiderna som är toppstyrda av politikerna. Utvecklingsmöjlighet: Integrera fritids med korttids så minskar den superstressiga logistiken för både barn och föräldrar. Det är alldeles för många byten av ”ansikten” och platser varje dag! Det var jättebra förr, när korttids var öppet dygnet runt, året runt! Då fanns det i alla fall en chans att få hjälp om något oförutsett inträffar.

Några framför att stressen skulle minska om fritidshemmet och korttidshemmet låg på samma plats. Några andra berättar specifikt om strikta och ”försämrade” tiderna för lämning hämtning i *helgerna*:

Nu får vi inte lämna före 16:00 fredag och vi måste hämta senast 16:00 på söndagen. Där skulle det finnas en möjlighet till ändring.

Den tidiga hämtningen på söndagen gör att helgen blir kort. ”Vill man åka bort över helgen är det i princip omöjligt med de tider vi fått nu”, menar en förälder.

”Vill man åka bort över helgen är det i princip omöjligt med de tider vi fått nu.”

Ett annat problem som påtalas vad gäller tider är att avlösningen är låst till omfatta bara vissa avtalade kvällar/nätter. Flera framhåller att det saknas flexibilitet om man vill byta inplanerad dag eller helg eller förlänga en vistelse vid något tillfälle. Det innebär t ex att man inte kan resa bort någon längre tid. Några förklarar det på följande sätt:

Det är svårt att få ändra dagar... vilket ibland försvårar vår vardag. Vi har ingen annan avlastning eller anhöriga som kan vara backup så vi kan aldrig resa bort varken längre eller kortare resor då detta krävs.

Vi önskar fler nätter där per månad men får svaret att de inte får hålla mer öppet. Önskar flexiblare planering om man vill åka bort med övriga familjen.

Vidare händer det ibland att den inplanerade helgen för korttidsvistelse sammanfaller med någon annan aktivitet. Då finns det ingen möjlighet att ”byta helg” och därav ”brinner den avlösningen helt inne”.

”Om kortishelgen sammanfaller med något annat, brinner den inne helt och det är negativt för vår dotter.”

Ett annat problem som lyfts fram är att vissa föräldrar inte får några helger/dagtider alls beviljade. Det innebär en begränsning för föräldern att kunna göra något för egen del på dagtid och för barnet att delta i dagaktiviteter. En av dem berättar:

Lite synd att man är låst till en viss veckodag... Borde också vara rullande schema för lördagar. Kanske tid för ”öppet hus” 3-4 timmar varje lördag så man kan göra något hemma på en helgtid. Och också för mitt barns skull att kunna få lite aktiviteter dagtid.

En annan vädjar: ”Vi önskar bara en natt till”.

Någon tycker det är svårt att förstå varför tiderna är så strikta och så svåra att ändra vid de tillfällen då personal ändå finns på plats. En annan konstaterar:

”Vi kan, pga dåliga öppettider, bara utnyttja hälften av de dagar vi är beviljade avlastning varje månad.”

Vi kan, pga dåliga öppettider, bara utnyttja hälften av de dagar vi är beviljade avlastning varje månad.

Några föräldrar berör regler om tider för avlösning under sommaren och lov:

Att man får extra sommandagar är bra men det skulle ha varit bättre om barnet fick stanna flera dagar i rad stället för att åka hem emellan. Den nya regeln där barnet måste åka hem direkt när den har t ex studiedag dagen efter han/hon har sovit över och det har också gjort att det känns lite stressigt.

Varför finns det inget dagkollo för dessa barn? (Tänker då mest på de lite yngre) Kan korttids få fungera som dagkollo på sommaren? Det känns orättvist mot handikappade barn att de inte får ha kollo som ”normala” barn har tillgång till.

Avslutningsvis skriver en förälder:

Korttidshemmet behöver vara öppet varje dag. Det finns ju kö! Ha öppet även på röda dagar/studiedagar.

”Korttidshemmet behöver vara öppet varje dag. Det finns ju kö!”

3. Brister i info/dialog (8 personer)

8 personer kommenterar dialogen med personalen i ljuset av föräldrarollen. Mestadels handlar det inte om att den direkt fungerar dåligt, utan att man helt enkelt vill veta mer om vad som händer på korttidshemmet:

”Känner nu när jag skriver hur jag egentligen vet väldigt lite om kortis och vad som händer där!”

Känner nu när jag skriver hur jag egentligen vet väldigt lite om kortis och vad som händer där. Verksamheten omges med så mycket sekretess att min dotter inte ens kan få veta vilka kompisar hon ska träffa när hon åker iväg!

Några efterlyser en tydligare kommunikation:

Borde vara tydligare rapportering hur helgen har varit. Borde vara en ansvarig person som är ansvarig för helheten kring barnet som man vänder sig till som förälder och som man vet lämnar information vidare till berörd personal.

Svårt att känna trygghet att lämnad information når all berörd personal... Svårt som föräldrar att veta vem som jobbar, tar hand om vårt barn.

Några understryker att information och dialog fungerar bra men att det finns utvecklingsmöjligheter. I några fall handlar det om *högre grad av personlighet* i kontakterna t ex att personalen skriver under mejlen med sitt namn i stället för bara "Korttidshemmet" och man önskar foton med namn på personalen så att man kan prata med barnet och förstå vem hen menar. En förälder efterlyser en särskild kontaktperson som ansvarar för att all personal får aktuell information om barnet.

På något ställe saknas möjligheten att kommunicera via mejl:

Vi önskar en e-postadress som läses av arbetande personal, så att det går att nå fram med info och frågor utan att riskera att störa verksamheten.

Ett par föräldrar efterlyser fler personliga möten om barnets/ungdomens utveckling och nya behov. En av dem skriver:

Vi har en bra dialog med personalen. Men ett önskemål är att det var obligatoriskt med ett "utvecklingssamtal" per år. Jag vet att vi kan boka in ett möte om vi vill, men jag tror att det skulle vara bättre och lättare att det blev av om man blev kallad.

"För sällan möte om barnets/ungdomens utveckling - nya behov!"

Det har tidigare beskrivits under "positiva kommentarer" att man på tre olika ställen har aktiviteter med barnen tillsammans med föräldrarna. På ett fjärde korttidshem efterlyses detta:

Utvecklingsmöjligheter skulle kunna vara att ha någon aktivitet per termin där övrig familj kan vara, t ex pysselkväll eller spelkväll. Det skulle vara roligt att träffa föräldrarna till med de andra barnen.

En kommentar handlar om en dialog som inte fungerar alls.

4. Saknar ledning (3 personer)

Några personer lyfter fram brister i ledningen för korttidshemmet. En av dem saknar tydlig ledning på korttidshemmet, dvs föreståndare som jobbar på plats på korttids. En annan berättar om ledningens bristande hållning i kommunikationen:

"Saknar en föreståndare som jobbar på plats..."

Vissa brev från ledningen har varit mycket "korta" i tonen, ganska osmidigt.

En tredje riktad kritik mot information och ledning på central nivå:

Dåligt: Organisationen; central info, t ex köplats till helgplats. Hur organiseras detta och varför är det omöjligt att få en helgplats? Varför finns ingen central information och ingen framåtsyftning i verksamheten?

5. Saknar flexibilitet i andra saker än tider – medicin (2 personer)

Två föräldrar tar upp ansvarsdelningen mellan föräldrar och kommunens sjuksköterska och frågan om vem som ska dela medicin till barnet:

”Vårt barns korttidshem” fungerar mycket bra. Synd att barnens dosetter måste delas av kommunsjuksköterska, dennes resurser behövs nog på annat håll. Vi föräldrar kan göra det lika bra, det har väl fungerat innan?!

6. Ej trygg (4 personer direkt, men flera under andra rubriker)

Liksom tidigare samvarierar upplevelsen av trygghet med de andra temana under både vad gäller positiva respektive kritiska kommentarer. På denna fråga nämns återigen att det är en stor personalomsättning och många vikarier, vilket i sin tur skapar otrygghet. En förälder sammanfattar vad som behövs på ett korttidshem för att föräldrar ska kunna ”slappna av” och att det ska ”fungera bra som avlastning:

Personalen behöver vara välutbildad och känna barnet väl för att kunna fungera som en trygg och bra person för vårt barn och för att vi som föräldrar ska kunna slappna av. Det behövs god bemanning eftersom vårt barn kräver minst en person vid sin sida dygnet runt. Det viktigaste för vårt barn är stabil, trygg, lugn miljö med välkända personer runt omkring som kan förstå hen. Framgång/ utveckling: God bemanning, utbildning, bra struktur och individanpassade aktiviteter.

**”Framgång/utveckling
...för att vi som
föräldrar ska kunna
slappna av: God be-
manning, utbildning,
bra struktur och
individpassade
aktiviteter...”**

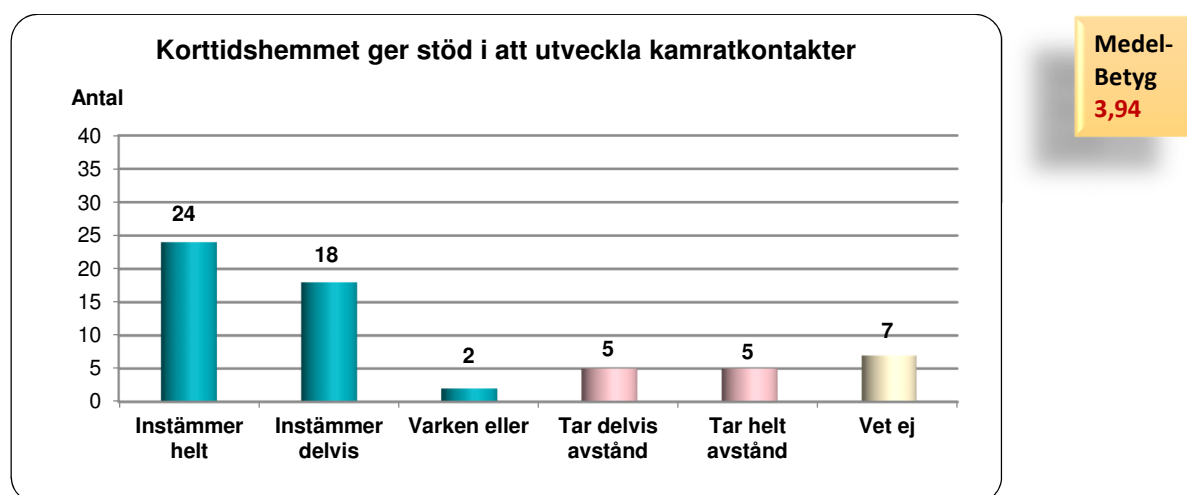
4. Resultat för frågor om hur korttidsvistelsen fungerar som en hjälp till ett mer självständigt liv

I detta kapitel redovisas svaren på fyra frågor med fasta svarsalternativ, som handlar om hur korttidsvistelsen fungerar som en hjälp till ett mer självständigt liv både för barnet och för föräldrar och anhöriga. Vidare redovisas även svaret/fritexten på den ”öppna frågan”: På vilket sätt bidrar korttidshemmet till att öka självständigheten för ert barn respektive er som föräldrar? *Om inte* vad skulle behöva förändras för att det skulle vara så?

Stöd för att utveckla kamratkontakter

I diagram 11 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvistelsen fungerar som ett stöd i att utveckla kamratkontakter.

Diagram 11 Kamratkontakter

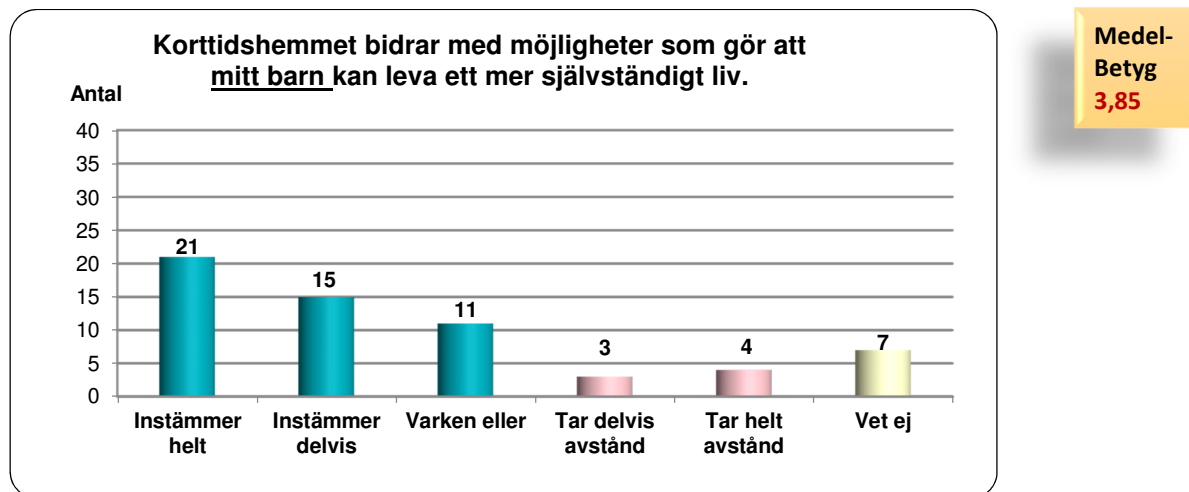
54 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 42 helt eller delvis i att korttidshemmet ger stöd i att utveckla kamratkontakter. 10 föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 3,94 på skalan 1-5.

Ytterligare 7 personer svarar ”vet ej”. I de frågor som redovisas i kapitel 2 och 3 är det vanligen mellan 0-3 personer som svarar ”vet ej”.

Ökad självständighet – för barnet

I diagram 12 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvistelsen bidrar med möjligheter som gör att barnet kan leva ett mer självständigt liv.

Diagram 12 Ett självständigt liv – för barnet

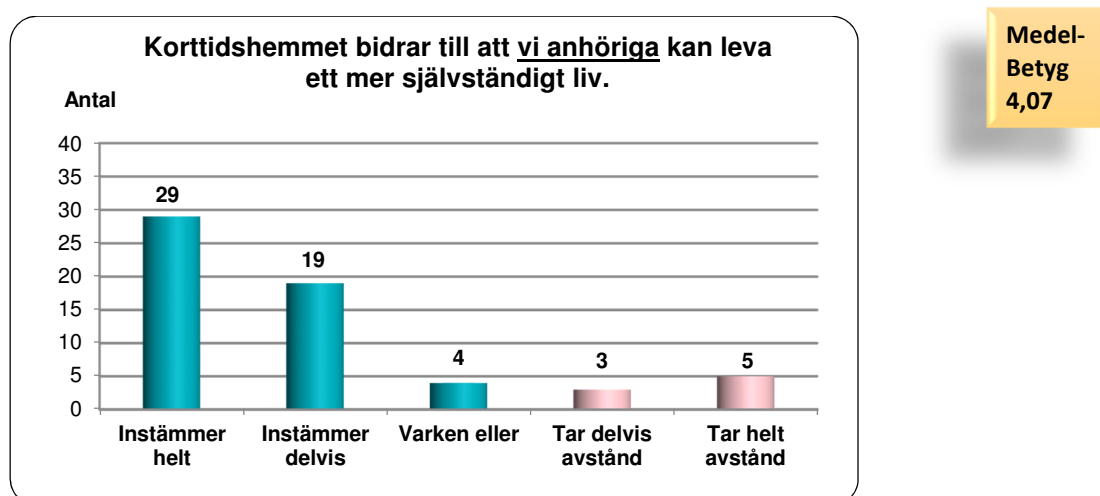
54 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 36 helt eller delvis i att korttidshemmet bidrar med möjligheter som gör att barnet kan leva ett mer självständigt liv. 7 föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 3,85 på skalan 1-5.

Ytterligare 7 personer svarar ”vet ej”. I de frågor som redovisas i kapitel 2 och 3 är det vanligen mellan 0-3 personer som svarar ”vet ej”.

Ökad självständighet – för föräldrar och anhöriga

I diagram 13 redovisas i vilken grad föräldrar tycker att korttidsvistelsen bidrar till att de anhöriga ska kunna leva ett mer självständigt liv.

Diagram 13 Ett självständigt liv – för föräldrar och anhöriga

60 personer har valt att besvara frågan. Av dem instämmer 48 helt eller delvis i att korttidshemmet bidrar till att de anhöriga kan leva ett mer självständigt liv. 8 föräldrar tar helt eller delvis avstånd från att det är så. Frågan får betyg 4,07 på skalan 1-5.

Föräldrarnas kommentarer huruvida kortisvistelsen leder till ökad självständighet eller inte

38 föräldrar (av de 61 personer som har svarat på enkäten) kommenterar huruvida korttids leder till ökad självständighet eller inte. Varje förälder kan ha lämnat flera påståenden varför summan av alla påståenden är 69 stycken.

Föräldrarnas kommentarer om ökad självständighet för *barnet*

31 av kommentarerna innehåller något *positivt* påstående om ökad självständighet för barnet. De positiva påståendena redovisas under 5 teman nedan.

Tabell 5 5 positiva teman om ökad självständighet för *barnet*

Positiva teman – vad gäller korttidshemmets bidrag till att öka självständigheten för barnet	Antal påståenden
1. Tränar det sociala samspelet med vuxna och kamrater	9
2. Tränar på att känslomässigt bli vuxen (kunna sova borta, kunna leva "själv")	9
3. Tränar på olika saker/utveckla färdigheter/ADL-träning ¹	7
4. Provar på nya roliga aktiviteter vilket utvecklar självständighet	3
5. Utvecklar mental mognad, självförtroende, självkänsla	3
Summa	31

1. Tränar det sociala samspelet med vuxna och kamrater (9 påståenden)

9 föräldrar berättar att en av de vanligaste sakerna som korttidshemmet bidrar med vad gäller stöd till ökad självständighet för barnet, är att träna barnets sociala samspel med andra vuxna och kamrater. Att kunna göra sig förstådd och att kommunicera och känna sig trygg med andra. En av föräldrarna sammanfattar:

"Vårt barn får träffa andra, såväl barn som vuxna på ett lugnt och tryggt sätt."

Kortis bidrar till att träna min son på det svåraste av allt för honom, nämligen att vara social med olika andra ungdomar och ofta med olika personal.

2. Tränar på att känslomässigt bli vuxen, kunna sova borta och kunna leva "själv" (9 personer)

I flera kommentarer framkommer det att separationsprocessen mellan förälder och ett barn med funktionsnedsättning kan vara svår. En av dem skriver:

"Korttids hjälper henne att vara trygg utan oss."

Som förälder till barn med särskilda behov blir man starkt knuten till sitt barn. Viktigt för både barn och föräldrar att separeras ibland.

9 föräldrar nämner, på lite olika sätt, att korttidshemmet ger barnet träning i att känslomässigt bli vuxen, kunna sova borta och kunna leva "själv". En förälder menar att korttidshemmet har hjälpt till att upptäcka att:

"Vi kan leva (överleva) separerade från varandra och må bra av detta".

¹ ADL = Aktiviteter i Dagliga Livet. ADL-träning innebär träning av vardagliga aktiviteter som duschning, städning, tvätt och matlagning.

Ytterligare en förälder skriver:

Korttidshemmet har mycket bra "bli vuxen"-träning. De flesta klarar denna svåra balansgång jättebra. Men viktigt att alltid ha i fokus.

En annan förälder ser lite mörkare på att det blir något bra resultat i form av ökad självständighet, utan menar att separationen är mer en nödvändig process:

För vårt barn vet jag inte om självständigheten ökar i och med korttidsvistelsen. Däremot vänjs barnen att sova borta och vara i andra miljöer vilket är bra, de flesta kommer ju alltid vara på "institution" – på något sätt.

3. Tränar på olika saker/utveckla färdigheter/ADL-träning² (7 personer)

7 föräldrar framhåller att korttidshemmet bidrar till att öka självständigheten för *barnet*, genom att man hjälper till att träna på olika saker och utveckla olika färdigheter (ADL-träning). En förälder framhåller att personalen har "ett pedagogiskt arbetssätt och ett högeffektivt bemötande" i detta arbete. Föräldrar berättar om att de får hjälp med allt från att träna på att åka buss själv till att lära sig teckenspråk. En förälder skriver:

Vårt barn får öva sig att leva utan sina föräldrar, med vad allt det innebär, äta, sova, hygien, leka, kommunicera mm.

"Genom att mitt barn har rutiner för dusch, tvätta sig, kläder osv gör att han får bättre självständighet. Mitt barn klarar så mycket mer och har lärt sig så mycket genom att vara på korttids."

En annan berättar:

Vårt barn får utföra olika aktiviteter som kan vara igenkännande för hen och kan då klara av dessa situationer mera självständigt. Även husliga saker som att baka, laga mat, duka och diska. Fantastiskt roligt när det har fungerat!

Genom att mitt barn har rutiner för dusch, tvätta sig, kläder osv gör att han får bättre självständighet. Mitt barn klarar så mycket mer och har lärt sig så mycket genom att vara på korttids.

Ett par förälder belyser att det finns en särskild poäng med att det finns flera vuxna än bara föräldrarna som ger ADL-träning och att man som förälder slipper vara den enda som "tjatar" om allt som man behöver göra och kunna;

Att barnet får höra från fler vuxna att man ska göra "tråkiga" saker, t ex duka, borsta tänderna osv, bidrar till självständigheten. Att ha en egen aktivitet där föräldrarna inte är med är viktigt för självständigheten.

En sekundärvinst beskrivs av en förälder: "Sammantaget ger det mig som förälder en större självständighet då jag slipper "tjata" om allt".

² ADL = Aktiviteter i Dagliga Livet. ADL-träning innebär träning av vardagliga aktiviteter som duschning, städning, tvätt och matlagning.

4. Provar på nya roliga aktiviteter (3 personer)

Några föräldrar berättar att deras barn får ”testa nya roliga aktiviteter på korttidshemmet ”som man inte gör hemma” och som inte har med ADL att göra, men som bidrar till ökad självständighet. Särskilt bra är att detta sker med ”kompisar”.

”Kortis hjälper henne att vara trygg utan oss och dessutom hitta på och testa nya roliga aktiviteter.”

5. Utvecklar mental mognad, självförtroende, självkänsla (3 personer)

Ett par föräldrar betonar att allt som sker på korttidsvistelsen som socialt samspel med andra vuxna och kamrater, ADL-träning och andra aktiviteter, träning på att känslomässigt bli vuxen, kunna sova borta, kunna leva ”själv” osv, stärker självförtroendet. En av dem skriver:

”Vårt barn har fått ökad självkänsla. Vi har fått en mycket gladare och nöjdare son!”

Vi skulle nog säga att det är mer vårt barns självförtroende som ökar, eftersom han får sova där och lära sig att inte förlita sig så mycket på sina föräldrar. Han får en chans att tro på sig själv och vara den han är tillsammans med andra barn som liknar honom.

En annan sammanfattar det på följande sätt:

För vårt barn: [Korttidshemmet bidrar till ökad självständighet...] ...genom det sociala samspelet. Genom att träna på att göra saker ihop med andra än oss föräldrar. Genom att ha fått kompisar. Vårt barn har fått ökad självkänsla. För oss föräldrar: Vi har fått en mycket gladare och nöjdare son!

Kritiska synpunkter och utvecklingsmöjligheter (9 personer)

9 av kommentarerna innehåller något *kritiskt* påstående om ökad självständighet för barnet. Dessa påståenden redovisas nedan.

En förälder berättar att barnet ”ständigt behöver ha en personal nära sig, som ser små behov och signaler hos barnet” för att kunna ge rätt stöd. En annan efterlyser ”en kompetent verksamhetschef och kompetent och motiverad personal”, då denna känner att bara viss personalen är tillmötesgående och att verksamhetschefen har bemött föräldrarna ”på ett oerhört nonchalant sätt”. En annan efterlyser fler aktiviteter.

Andra menar att det behövs mer riktad träning för varje individ, bättre sammansättning av grupper. En av dem skriver:

Tror att mitt barn skulle behöva vara med barn som har liknande intressen, ålder osv. Mer lika varandra. Mindre grupper anpassade efter hur de ligger till utvecklingsmässigt.

En förälder påtalar att ska man kunna ”öva på funktionsnivå” så krävs det att barnet är på korttidsvistelsen på dagtid och inte som nu med träningsmöjligheter bara på kvällar och morgnar.

Framgångs- och utvecklingsmöjligheterna kan sammanfattas i följande punkter:

- En kompetent verksamhetschef.

- Gott om kompetent och motiverad personal.
- Mycket aktiviteter.
- Gruppansättningar med barn på samma utvecklingsnivå, med liknande intressen och ålder.
- Mycket individuell träning.
- Vistelse på dagtid.

”Jag har en känsla av att korttids är väldigt hårt belastat”, reflekterar en av föräldrarna.

Föräldrarnas kommentarer om ökad självständigheten för föräldrar och anhöriga

26 av kommentarerna (om ökad självständighet) innehåller något *positivt* påstående om ökad självständighet för föräldrar och anhöriga.

Tabell 6 4 positiva teman om ökad självständigheten för föräldrarna/anhöriga

Positiva teman – korttidshemmets bidrag till att öka självständigheten för föräldrarna/anhöriga	Antal påståenden
1. Ger möjlighet att leva som alla andra i samhället – utveckling	10
2. Ger tillfällig avlastning och återhämtning i vardagen – vila	6
3. Ger möjlighet att kunna ägna sig åt syskonen till barnet	5
4. Är ett viktigt långsiktigt, led i separationsfasen	5
Summa	26

1. Ger möjlighet att leva som alla andra i samhället – utveckling (10 påståenden)

Det vanligaste, positiva temat, vad gäller korttidshemmets stöd till ökad självständighet för föräldrarna, är att avlösningen gör det möjligt att leva som alla andra i samhället och att ”få tid för oss själva som föräldrar”, som en av dem skriver. Några andra berättar att det gäller att kunna arbeta mer, träffa vänner och att kunna resa bort några dagar. ”Jag får chans att leva mitt eget liv mer”, skriver en förälder. En annan av föräldrarna sammanfattar egentligen det mesta under samtliga teman/rubriker:

”Korttidsvistelsen gör att vi kan leva som alla andra i samhället.”

För oss föräldrar är det värt hur mycket som helst att kunna få ta hand om syskonet, kunna göra saker som annars inte är möjliga, få sova ut, träffa vänner, resa bort några dagar och se oss om, få en paus från tillvaron som för oss innebär en enorm belastning i vår vardag med vårt funktionshindrade barn.

2. Ger tillfällig avlastning och återhämtning i vardagen – vila (6 påståenden)

Det näst vanligaste förekommande temat är att avlösningen ger möjlighet till tillfällig avlastning i form av vila, sömn och återhämtning i vardagen. 6 personer berättar om detta.

”För oss föräldrar är det fantastiskt med avlösningen.”

3. Ger möjlighet att kunna ägna sig åt syskonen till barnet (5 påståenden)

Fyra föräldrar berättar att det ger större möjlighet till att kunna ägna sig åt syskonen till barnet, som det kan vara svårt att annars hinna med. En förälder skriver:

För oss som föräldrar bidrar det till ”mertid” för vår son, som oftast, tyvärr, får komma i ”andrahand”.

4. Ger viktigt långsiktigt, led i separationsfasen (5 påstående)

Fem föräldrar skriver att korttidsvistelsen har stor betydelse för dem då det gäller separation och möjlighet för föräldrarna att kunna leva ett mer självständigt liv. En av dem betonar värdet av att andra vuxna finns med i barnets liv och fostran:

Sammantaget ger det mig som förälder en större självständighet då jag slipper ”tjata” om allt och får känna att jag har ett normalt vuxenliv genom den avlastning korttidsvistelsen ger.

”Som förälder till barn med särskilda behov blir man starkt knuten till sitt barn. Det är viktigt för både barn och föräldrar att separeras ibland.”

Kritiska påståenden vad gäller korttidsvistelsens bidrag till att öka självständigheten för föräldrar och anhöriga (3 föräldrar)

Tre kommentarer innehåller något *kritiskt* påstående om ökad självständighet för föräldrar/anhöriga. Dessa är:

- Ha öppet på korttidshemmet alla dagar.
- Öppna upp för flexibilitet för byte av dagar, t ex vid behov av flera sammanhängande dygn.
- Tidigare planering inför sommarlovet.

5. Sammanfattande diskussion

I detta kapitel sammanfattas och diskuteras resultaten, med några slutsatser och förslag på frågor att undersöka mer.

Först återges syften och övergripande frågor för utvärdering, som kapitlet utgår från.

Därefter redovisas en sammanfattning av studiens 13 enkätfrågor med fasta svarsalternativ, inklusive några noteringar/övergripande slutsatser.

Slutligen diskuteras resultatet i studien mer ingående och systematiskt utifrån de tre syftena – med en huvudrubrik för varje syfte.

Studiens syfte, korttidsvistelsens syften och frågor

Syftet med föreliggande utvärdering är att utifrån tre parallella syften som finns för korttidsvistelsen, undersöka hur anhöriga till barn och unga (0-21 år) vill återkoppla sina erfarenheter, upplevelser, behov och förväntningar då det gäller korttidsvistelsen.

De tre syftena för korttidsvistelse som ska utvärderas är följande. Korttidsvistelsen ska:

1. Fungera som en möjlighet till rekreation och miljöombyte för barn och vuxna som har funktionsnedsättning,
2. Fungera som en möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga,
3. Vara ett led i en process för att bryta ett beroendeförhållande mellan barn och föräldrar.

För studien finns tre övergripande frågor utifrån syftena för korttidsvistelsen:

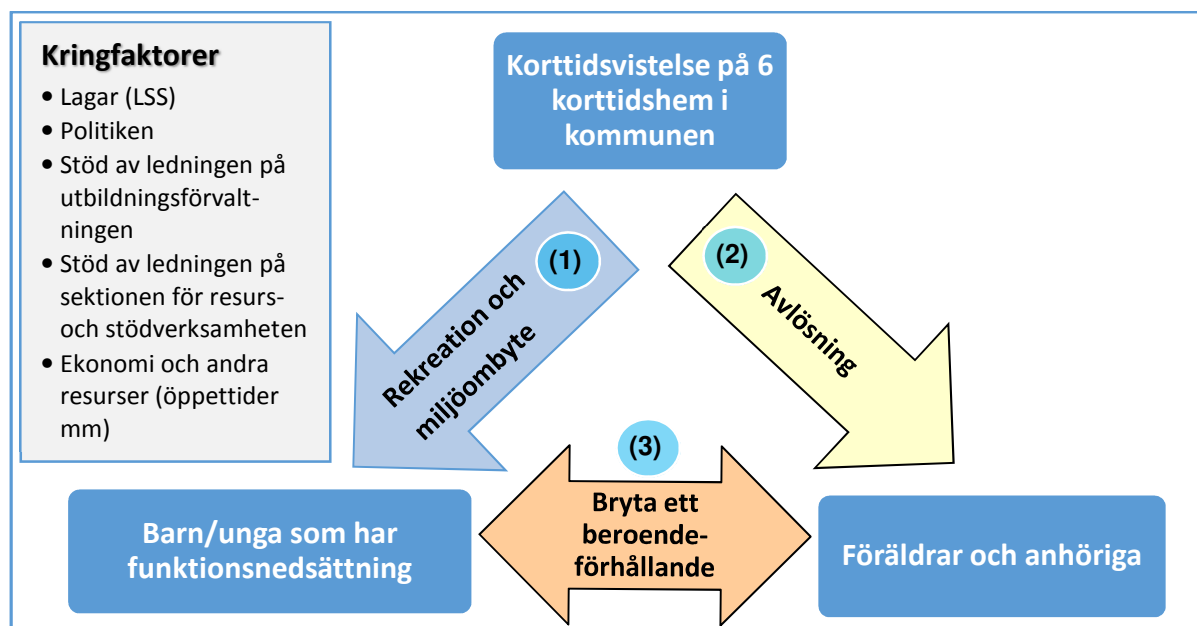
- Hur vill *föräldrar och anhöriga* beskriva att korttidshemmet fungerar, vad gäller rekreation och miljöombyte för *sitt barn*?
- Hur vill *föräldrar och anhöriga* beskriva att korttidsvistelsen fungerar för dem själva, som en möjlighet till avlösning?
- Hur vill föräldrar och anhöriga beskriva att korttidshemmet bidrar till att öka självständigheten för *sitt barn* respektive *sig själva* som föräldrar?

De tre frågorna har brutits ner till 13 frågor med fasta svarsalternativ i enkäten riktad till föräldrarna. Vidare har tre öppna frågor ställts. Var och en av dessa svarar mot varsitt av de tre syftena.

Sammanfattning av frågor med fasta svarsalternativ, med noteringar/slutsatser

Figuren nedan illustrerar strukturen för korttidsvistelsen och utvärderingen av den. Den blå pilen illustrerar de 6 frågorna/påståendena som har med syfte nummer 1 att göra. Den gula pilen illustrerar de 4 frågor som har med syfte 2 att göra. Och slutligen; den orangea pilen illustrerar de frågor som har med syfte 3 att göra. I figuren finns även några "kringfaktorer" noterade, som styr mötet mellan barn, föräldrar och personal. En av dessa "öppettider" är den fråga som har gett störst utslag i studien, dvs som i huvudsak styrs från en annan nivå än den som det enskilda korttidshemmet har rådighet över.

Figur 1 Korttidsvistelsens tre syften och kringfaktorer

I tabell 7 nedan redovisas en sammanställning av samtliga frågor med fasta svarsalternativ, utifrån de tre syftena. Samma färgsättning som tidigare har använts.

Tabell 7 Sammanställning av frågor med fasta svarsalternativ, utifrån de tre syftena

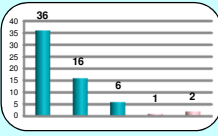
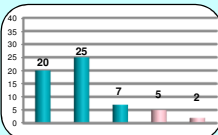
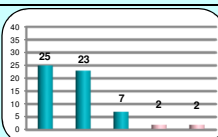

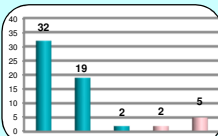
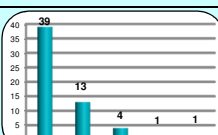
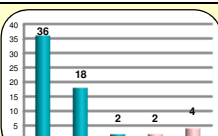
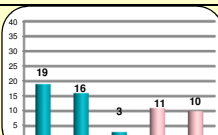
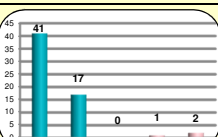
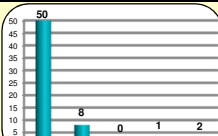
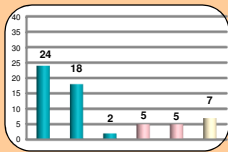
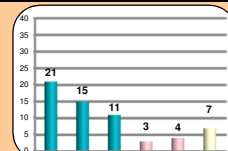
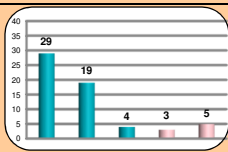
Diagram	1. Påståenden om korttidsvistelse för barnet	Medelbetyg	In-stämmer helt eller delvis	Varken eller	Tar helt eller delvis avstånd	Vet ej	Ej svar
1.	Korttidshemmet fungerar som ett bra miljöombyte för mitt barn. 	4,29	52	6	3	0	1
2.	Mitt barn får göra saker på korttidshemmet som utvecklar honom/henne. 	3,95	45	7	7	2	1
3.	Korttidshemmet har tid och resurser för att möta vårt barns speciella behov. 	4,12	48	8	4	1	1
4.	Personalen på korttidshemmet bemöter vårt barn på ett bra sätt. 	4,59	56	1	2	2	1
5.	Mitt barn tycker att det är roligt på korttidshemmet. 	4,18	51	2	7	1	1
6.	Mitt barn känner sig trygg på korttidshemmet. 	4,53	53	4	2	1	2
	2. Påståenden om korttidsvistelse för avlösning för föräldrarna						
7.	Korttidshemmet fungerar bra som avlösning för oss föräldrar. 	4,29	54	2	6	0	0
8.	Vi har möjlighet att få korttidshemmet på de tider vi önskar. 	3,39	35	3	21	3	0
9.	Vi känner oss trygga med att lämna vårt barn på korttidshemmet. 	4,54	58	0	3	0	1
10.	Personalen lyssnar på oss föräldrar när vi behöver prata om något som rör vårt barn. 	4,82	58	0	3	1	0

Diagram	3. Påståenden om korttidsvistelse för ökad självständighet	Medelbetyg	In-stämmer helt eller delvis	Varken eller	Tar helt eller delvis avstånd	Vet ej	Ej svar
11.	Korttidshemmet ger stöd i att utveckla kamratkontakter. 	3,94	42	2	10	7	1
12.	Korttidshemmet bidrar med möjligheter som gör att mitt barn kan leva ett mer självständigt liv. 	3,85	36	11	7	7	1
13.	Korttidshemmet bidrar till att vi anhöriga kan leva ett mer självständigt liv. 	4,07	48	4	8	1	1

Siffror som är rödmarkerade i tabellen avviker negativt i förhållande till det övriga materialet. Siffror som är grönmarkerade avviker positivt. Det är ”noterbart” när flera föräldrar tar helt eller delvis avstånd från ett påstående (rödmarkerat). I fråga 2, 5, 11 och 12 är det några flera, än på övriga frågor, som *tar helt eller delvis avstånd från påståendena*, dvs som menar att korttidsboendet *inte* fungerar bra då det gäller att få göra saker som utvecklar barnet, får det att känna glädje och hjälper det att leva ett självständigt liv.

En slutsats är att korttidshemmet fungerar bra för många vad gäller barnets utveckling, glädje och hjälp till ett självständigt liv. Men att det finns några föräldrar som tycker att det fungerar mindre bra eller dåligt för just deras barn. En fråga är hur omständigheterna runt dessa ser ut, vilka behov som finns och hur avlösningen kan göras bättre för just dem. Detta kan undersökas mer.

Vad det gäller fråga 8, dvs påståendet: ”Vi har möjlighet att få korttidshemmet på de tider vi önskar” tar särskilt många avstånd från det. 35 personer instämmer helt eller delvis (19 helt 16 delvis) och 21 tar helt eller delvis avstånd från påståendet. 3 personer ställer sig ”mitt emellan”. Det är den fråga som har den största polariseringen i studien. Tiderna styrs i huvudsak från en annan nivå än det enskilda korttidshemmet (ledning-politik).

En slutsats är att möjligheten att få de tider/dagar som man vill ha, tycks vara en sak som fungerar bra eller åtminstone delvis bra för många, men dåligt eller t o m mycket dåligt för många andra. Således framstår som om det finns en struktur som kan behöva ses över. Många önskemål om förbättringar uttalas även från de som har svarat att det fungerar åtminstone delvis bra, bl a önskemål om en högre grad av flexibilitet.

Mer om tiderna i avsnittet om syfte nummer 2 nedan. En annan fråga, som i det enskilda korttidshemmet i hög grad har rådighet över är om personalen lyssnar på föräldrarna när de behöver prata om något som rör deras barn. Den frågan har fått det högsta betyget av alla frågor i studien. Däremot lyfts flera exempel på utvecklingsmöjligheter fram, bl a då det gäller att utveckla vardagsdialogen via mejl, sms, kontaktbok, kontaktperson, mer ”personliga” kontaktmönster, god samtalston från ledningen mm (detta verkar fungera olika på olika enheter.)

En slutsats är att personalens förmåga att lyssna på föräldrarna om de behöver prata om något, får högsta betyg, men att flera samtidigt ger exempel på hur vardagsdialogen kan utvecklas ännu mer. (Mer om detta längre fram.)

Syfte nummer 1: Möjlighet till rekreation och miljöombyte samt utveckling för barn och vuxna som har funktionsnedsättning

Då det gäller syfte nummer 1, att korttidshemmet ska fungera som en möjlighet till rekreation och miljöombyte samt utveckling för barn och vuxna som har funktionsnedsättning ställdes sex frågor med fasta svarsalternativ. Två av dessa får *mycket* höga betyg och en tredje ett *förhållandevis* gott betyg. Dessa är:

- Det goda bemötandet av personalen (Högt betyg: 4,59)
- Att barnet känner sig trygg på korttidshemmet (Högt betyg: 4,53)
- Att korttidshemmet fungerar som ett bra miljöombyte (Betyg 4,29)

Även de övriga tre frågorna med fasta svarsalternativ, får relativt sett höga betyg (många instämmer i att det mesta åtminstone delvis är bra). Men alla är inte längre riktigt lika positiva vad gäller dessa frågor. Det gäller frågorna:

- Om barnet tycker det är roligt på korttidshemmet (Betyg 4,18).
- Om korttidshemmet har tid och resurser för att möta barnets speciella behov (Betyg 4,12).
- Om barnet får göra saker som utvecklar honom/henne (Betyg 3,9).

En slutsats är att omsorgen (bemötande och trygghet) för mycket höga betyg medan ”den utvecklande verksamheten” inte får lika högt betyg.

Vidare ställdes en öppen fråga för att öka förståelsen för dem med fasta svarsalternativ: Hur skulle du själv vilja beskriva att korttidshemmet fungerar för *ditt barn*? Vad fungerar bra och vad fungerar mindre bra? Framgångsfaktorer? Utvecklingsmöjligheter? Svaren diskuteras nedan.

Positiva teman för syfte nummer 1

41 personer har gett 69 *positiva* omdömen på den öppna frågan. (19 av dem har kommenterat frågan i *ensidigt positiva* lag. 23 personer har gett både positiva och kritiska omdömen i sin kommentar.)

Bra miljöombyte och rekreation

Korttidsvistelsen beskrivs som ett bra miljöombyte, en lugn, trygg miljö med hemkänsla, utan stress. Det beskrivs att personalen är bra, underbar eller kanon, lätt att diskutera med, duktig, trevlig, lugn, engagerad, hjälpsam och har ett bra bemötande och visar både på kärlek och omtanke. Barnet får träffa andra ungdomar, umgås med vänner och kamrater, göra roliga aktiviteter tillsammans som att åka på utflykter, ibland med en minibuss, gå på teater och bio och utveckla sociala färdigheter. De får även t ex baka, laga mat, bada, spela bowling. Samtliga av dessa frågor ligger i hög grad inom verksamheternas rådighet

En slutsats är att personalens bemötande mot barnet och tryggheten får mycket höga betyg i studien. Även frågan om miljöombyte värderas högt. Flera beskriver att korttidsvistelsen betyder mycket för sitt barn, då de träffar andra vuxna och får kamrater, gör utflykter och deltar i många olika, roliga och utvecklande aktiviteter.

Utvecklingsområden för syfte nummer 1

28 personer har gett 43 *kritiska* omdömen eller förslag på utvecklingsområden på den öppna frågan. (5 personer har skrivit *ensidigt* kritiska omdömen. 23 personer har gett både positiva och kritiska omdömen i sin kommentar.)

Individanpassning, aktivering och kamratkontakter.

Ett första utvecklingsområde handlar om *individanpassning, aktivering och kamratkontakter*.

Konkret handlar det bl a om öppetiderna såväl på vardagar som på helger. Några som bara har kvällar, menar att den tajta logistiken mellan tider på skola-fritids-korttids, skapar stress. När sedan barnet väl är på korttids är det trött och orkar inte med någon aktivitet där. I dessa fall fungerar korttids inte som en bra miljö för rekreation och utveckling.

Aktiveringen beskrivs positiv av många, men några hävdar att detta kan utvecklas ännu mer. Några tycker att det mest är "TV-tittande" och spel på IPAD. Andra berättar om bristande anpassning till barnets speciella behov, t ex av teckenspråk, särskild uppmärksamhet etc. Även önskemål om bättre grupsammansättning utifrån ålder och form av funktionsnedsättning etc lyfts fram. Men det verkar som det ser lite olika vad gäller detta, på de olika enheterna. Kamrater i samma ålder efterlyses av några. Frågan om "bra kamratkontakter med personer i samma ålder" samvarierar således med frågan om "bra aktiviteter".

En slutsats är att det finns önskemål om att se över öppetiderna och beviljade tider på korttidsvistelsen, för att de bättre ska kunna anpassas efter barnets individuella behov.

En annan slutsats är att aktiviteter och kamratkontakter verkar fungera bra för de flesta, men att det finns de som inte verkar ha jämnåriga kamrater och/eller kamrater med liknande funktionsnedsättning. Detta gör i sin tur gör att aktiviteter inte kan individanpassas efter dessa barns/ungdomars behov och bli så meningsfulla, som de skulle kunna vara. En fråga är om det fungerar olika bra på de olika enheterna och vilka eventuella utvecklingsmöjligheter som kan finnas för att korttidshemmet ska fungera som en möjlighet till rekreation, aktiviteter, kamratkontakter, utveckling och miljöombyte för alla som vistas där. Kanske behöver grupsammansättningarna ses över?

Personalsituationen

Ett annat utvecklingsområde handlar om *personalsituationen*. Några påtalar att det är för lite personal, t ex nattetid, för individanpassning och andra att det är mycket vikarier och sjukskrivningar. Personalfrågan samvariera med upplevelser av trygghet.

En slutsats är att frågan om många vikarier och sjukskrivningar kan behöva ses över.

Formerna för dialog för barnets utveckling

Ett tredje område handlar om *dialogen med personalen i vardagen*, för barnets skull. Många föräldrar understryker just hur bra personalen är, men några lyfter emellertid fram att man "inte vet så mycket om vad de gör eller hur det går på korttidshemmet". Detta begränsar möjligheterna att tillsammans *utveckla barnet*. Mer om detta nedan, vad det gäller föräldrarnas egna behov av information för att avlösningen ska bli bra.

En slutsats är att det finns föräldrar som anser att formerna för dialog som rör barnets utveckling kan utvecklas.

Fysisk miljö

Därutöver finns det några kommentarer om att den fysiska miljön inte är bra/trevlig, på något/några ställen, medan andra tycker att den fungerar bra på andra ställen.

En slutsats är att en kontroll av att miljön är funktionsduglig och trevlig på samtliga ställen kan behöva göras.

Syfte nummer 2: En möjlighet till avlösning för föräldrar och anhöriga

Då det gäller syfte nummer 2 med korttidsvistelsen, dvs att korttidshemmet ska fungera som en möjlighet till *avlösning för föräldrar och anhöriga* ställdes 4 frågor med fasta svarsalternativ. En av dessa får studiens *högsta betyg*:

- Personalen lyssnar på föräldrarna när de behöver prata om något som rör deras barn (Betyg 4,82).

Tre får ett förhållandevis gott betyg. Det gäller frågorna:

- Att föräldrarna känner sig trygga med att lämna sitt barn på korttidshemmet (Betyg 4,54).
- Att korttidshemmet fungerar som en bra avlösning (Betyg 4,29).

Den fjärde får emellertid studiens lägsta betyg. Det gäller:

- Om man har möjlighet att få de tider som man önskar (Betyg 3,39).

Till dessa ställdes följande öppna fråga för att öka förståelsen för dem med fasta svarsalternativ: Hur tycker du/ni korttidshemmet fungerar för *er som föräldrar/anhöriga*? Vad fungerar bra och vad fungerar mindre bra? Framgångsfaktorer? Utvecklingsmöjligheter? Svaren redovisas nedan.

Positiva teman för syfte nummer 2

36 personer har gett 52 *positiva* omdömen på den öppna frågan. (17 av dem har kommenterat frågan i *ensidigt positiva* lag. 19 personer har gett både positiva och negativa påståenden i sin kommentar.)

Personal som lyssnar

Det har redan noterats att påståendet att personalen lyssnar på föräldrarna när de behöver prata om något som rör deras barn fick högst betyg i undersökningen och flera understryker detta i de öppna kommentarerna. Men den vardagliga kontakten förefaller fungera olika på olika enheter.

En slutsats är att personalens förmåga att lyssna om föräldrarna behöver prata om något får högsta betyg.

Föräldrar känner sig trygga med en bra avlösarservice

Korttidshemmet beskrivs som en bra avlösarservice som gör att föräldrar kan vila, får tid för sig själva”, får tillfälle att göra anpassade aktiviteter med barnets syskon osv. Många känner sig trygga med korttidsvistelsen, inte minst genom personalens goda bemötande och engagemang i barnet vilket skapar tillit och trygghet. Några få berättar att de inte känner så. En fråga är hur man kan göra det bra även för dem.

En slutsats är att korttidsvistelsen i det stora hela fungerar som en bra och trygg avlösningsservice för de flesta föräldrarna. Vidare att personalens bemötande och engagemang i barnet spelar en avgörande roll för detta. En fråga är vad som kan göras för att det ska bli bra även för den mindre grupp som inte tycker att korttidsvistelsen fungerar så bra som avlösning.

Utvecklingsområden för syfte nummer 2

31 personer har gett 37 *kritiska* omdömen eller förslag på utvecklingsområden på den öppna frågan. (12 personer har skrivit *ensidigt* kritiska omdömen. 19 personer har gett både positiva och kritiska omdömen i sin kommentar.)

Tiderna för föräldrarnas behov

Frågan som får lägst betyg i hela studien gäller frågan om man får tider på korttidshemmet som man önskar (betyg 3,39). Flera föräldrar betonar att systemet med tilldelade tider inte är ett flexibelt system. Till exempel beskrivs *tiderna för hämtning och lämning* som väldigt strikta och att de aldrig kan ändras. Det gör att det ibland är svårt att få ihop logistiken i vardagen vilket skapar stress. Föräldrar säger att det också saknas möjligheter att byta, förlänga, ändra tider och dagar/helger. Vidare att det har skett åtstramningar/försämringar vad gäller öppettider. Den tidiga hämtningen på söndagen (kl 16.00) gör att helgen blir kort och att det är svårt att resa bort. Därutöver anser flera att de har fått *för lite* beviljad tid. En del har t ex inga helger/dagtider alls beviljade. Några påtalar att tiderna under sommar och studiedagar är otillräckligt tilltagna.

En slutsats är att flera efterlyser en högre grad av ökad flexibilitet vad gäller tider för hämtning lämning, möjligheter att byta, förlänga och ändra.

En annan slutsats är att några som bara har kvällar/nätter i veckorna även skulle vilja ha dagtid beviljat.

En tredje slutsats är det finns önskemål om att tider för avlösning under lov och studiedagar skulle förlängas.

Dialog för föräldrarnas behov

Tidigare konstateras det att dialogen kan behöva utvecklas för barnets skull. Men flera kommenterar även dialogen med personalen i ljuset av föräldrarollen. Företrädesvis handlar det inte om att den fungerar dåligt, tvärtom den får studiens högsta betyg (betyg 4,82), som har betonats fler gånger. Däremot handlar det om att *föräldrarna vill veta mer* för sin egen skull om vad som händer på korttidshemmet och att de vill kunna känna sig trygga med att information som de lämnar förs vidare till berörd personal.

Den vardagliga kontakten förefaller fungera olika på olika enheter. På något ställe/några ställen används en kontaktbok och personalen mejlar och sms:ar till föräldrarna om vad som är på gång, på ett annat ställe saknas mejladress helt. Några efterlyser också *högre grad av*

personlighet i kontakterna, dvs att personalen signerar meddelanden med namn, att det finns foton med namn på personalen i entrén att det skulle finnas en särskild kontaktperson etc. Någon efterlyser obligatoriska utvecklingssamtal. Vardagskontakten har tagits upp på flera ställen i denna studie både med koppling till barnets välmående respektive till föräldrarnas trygghet. Det har också noterats att det verkar fungera olika på olika enheter. På något ställe verkar vissa rutiner vara väl utvecklade, på ett annat finns inte dessa alls.

En slutsats är att det finns föräldrar som önskar att vardagskontaktens/dialogen mellan föräldrar och personalen på korttidshemmet utvecklas både vad gäller formerna och att den blir mer personlig. Detta skulle i sin tur kunna leda till ökad trygghet för föräldrarna när de har lämnat barnet på korttidshemmet.

Ökad trygghet

Även om de flesta föräldrarna säger att de känner sig trygga med att lämna sitt barn på korttidshemmet (betyg 4,54) så finns det några som ger uttryck för att de känner viss oro – åtminstone ibland. Denna samspelar t ex upplevelsen av att barnet inte har det bra, stor personalomsättning och många vikarier, att personal som berörs av viss information inte får denna osv.

Logiken är att fungerar detta så mår barnet bra och mår barnet bra så mår även föräldrarna bra och kan känna sig trygga.

En slutsats är att trygghetsfrågan samspelar med de många andra frågor om hur det fungerar på korttidshemmet. På så sätt kan den inte reduceras till enskilda insatser, utan ingår i en större, komplex process. I föreliggande studie ges många exempel på delkomponenter och utvecklingsmöjligheter av dessa i en sådan process.

Tydlig och tillmötesgående ledning

Det finns ingen fråga med fast svarsalternativ som berör ledningsfunktionerna för korttidsvistelsen. Men några personer lyfter själva fram att de tycker att det finns brister i ledningen för korttidshemmet, att det saknas en föreståndare som jobbar på plats, att vissa brev från ledningen har en ”kort” och ”osmidig” ton. Vidare att ledning på central nivå brister i information om t ex vad som gäller för kö och att det saknas framåtsyftning i verksamheten. I det som har redovisats framgår det att många utvecklingsområden handlar om ledningsfrågor.

En förälder sammanfattar vad som är viktigt för att man som förälder ska känna sig trygg med att lämna sitt barn på ett korttidshem; ”det behöver finnas:

- En bra struktur för korttidsvistelsen.
- En stabil, trygg, lugn miljö.
- God bemanning.
- Välutbildad personal som känner barnet.
- Individanpassade aktiviteter.”
- Bra kommunikation [författarens tillägg]

En slutsats är att frågan om former och innehåll för ledning, ledningsprocesser kan behövas ses över, för att på bästa sätt garantera en bra struktur, en stabil och lugn miljö, god bemanning, välutbildad personal som känner barnet, individanpassning och en bra kommunikationsstruktur.

Syfte nummer 3: Korttidsvistelsen ska arbeta för ökad självständighet hos barnet/den vuxna och förbereda brukaren för ett eget boende.

Då det gäller syfte nummer 3, att korttidshemmet ska vara ett led i en process för att bryta ett beroendeförhållande mellan barn och föräldrar, ställdes tre frågor med fasta svarsalternativ. Ingen fråga fick ett toppbetyg (bland studiens frågor), men en av dem fick emellertid över 4 i medel. Den handlar om ”föräldrafrågan”:

- Att korttidshemmet bidrar till att anhöriga kan leva ett mer självständigt liv (Betyg 4,07).

De andra två frågorna ”barnfrågorna” fick under 4,0 i medelbetyg:

- Att korttidshemmet ger stöd i att utveckla kamratkontakter (Betyg 3,94).
- Att korttidshemmet bidrar till att ens barn kan leva ett mer självständigt liv (Betyg 3,85).

Till dessa ställdes följande öppna fråga för att öka förståelsen för de med fasta svarsalternativ: På vilket sätt bidrar korttidshemmet till att öka självständigheten för ert barn respektive er som föräldrar? *Om inte* vad skulle behöva förändras för att det skulle vara så?

Positiva teman för syfte nummer 3

31 personer har gett 31 *positiva* omdömen på den öppna frågan. (27 av dem har kommenterat frågan i *ensidigt positiva* lag. 4 personer har gett både positiva och negativa påståenden i sin kommentar.)

Bidrag till ökad självständighet – för barnet

Ett antal föräldrar menar att korttidshemmet bidrar till att träna det sociala samspelet med andra vuxna och kamrater, vilket ger stöd för ökad självständighet för barnet. Barnet får lära sig att göra sig förstådd, kommunicera och känna sig trygg med andra. Vidare bidrar korttidshemmet till ökad självständighet genom att barnet får träna på att känslomässigt bli vuxen, kunna sova borta och kunna leva ”själv”, utan föräldrarna och att också kunna må bra av detta.

Korttidshemmet bidrar också genom att träna på olika saker för att kunna klara av vardagen, som att äta själv, sköta sin hygien, utföra husliga saker som att baka, laga mat, duka och diska samt att lära sig teckenspråk (ADL-träning³). Vidare får barnet testa nya roliga aktiviteter med kompisar ”som man inte gör hemma” vilket också leder till ökad självständighet. Särskilt bra är att detta sker med ”kompisar”.

Allt detta beskrivs stärka självförtroendet och öka självkänslan. En förälder menar att personalen har ”ett pedagogiskt arbetssätt och ett högeffektivt bemötande” i detta arbete.

Någon förälder ifrågasätter om självständigheten i sig ökar i och med korttidsvistelsen, men menar att barnet vänjs vid att sova borta och vara i andra miljöer vilket är bra, då de flesta kommer bo på ”institution” senare i livet.

³ ADL = Aktiviteter i Dagliga Livet. ADL-träning innebär träning av vardagliga aktiviteter för att kunna leva ett så självständigt liv som möjligt, t ex duschning, städning, tvätt och matlagning. Listan kan göras längre.

En slutsats är att korttidsvistelsen, på många olika sätt, bidrar till att ge barnet ökade möjligheter att kunna leva ett självständigt liv, stärka självförtroendet och öka självkänslan. Det handlar om att korttidshemmet bl a bidrar med att utveckla kommunikation, socialt samspel, ADL-förmåga, känslomässig mognad, möjligheter att upptäcka nya aktiviteter och skapa annan gemenskap än den i familjen.

Bidrag till ökad självständighet – för föräldrar och anhöriga

Föräldrarna beskriver på olika sätt att korttidshemmet betyder mycket för deras egen del, då det gäller att kunna leva ett självständigt liv. Flera framhåller att det ger dem möjlighet att leva som alla andra i samhället. De får tid för sig själva, för att kunna arbeta mer, för att träffa vänner och att för att kunna resa bort några dagar. Vidare för att kunna ta hand om ett syskon till barnet, att få sova ut, träffa vänner, resa bort några dagar och att helt enkelt ”få en paus från en arbetsam tillvaro”. Värdet av att andra vuxna finns med i barnets liv och fostran lyfts också fram. Några föräldrar betonar att avlösningen ger möjlighet att bygga upp och förbereda en mer långsiktigt separation.

En slutsats är att korttidsvistelsen har en stor betydelse för föräldrarna då det gäller att kunna leva ett självständigt liv på både kort och lång sikt; att få vila och rekreation, ta hand om syskon till barnet, kunna resa bort osv. Men även då det gäller att bygga upp och förbereda en mer långsiktigt separation.

Utvecklingsområden för syfte nummer 3

9 personer har gett 12 *kritiska* omdömen eller förslag på utvecklingsområden på den öppna frågan. (5 personer har skrivit *ensidigt* kritiska omdömen. 4 personer har gett både positiva och kritiska omdömen i sin kommentar.)

För barnet

I de fall där föräldrar tycker att korttidshemmet *inte* bidrar till ökad självständighet handlar det om:

- För lite personalresurser.
- Brister i kompetens hos ledning och personal.
- Brister i individriktad träning.
- Dålig sammansättning av grupper vad gäller intressen, ålder, utvecklingsnivå osv.
- Att korttidsvistelsen inte ligger på dagtid.

En slutsats är att korttidsvistelsen har en stor betydelse för barnet då det gäller att kunna leva ett självständigt liv, men att det finns utvecklingspotential för att korttidshemmet i ännu högre grad ska kunna bidra till detta, t ex genom mer personalresurser, ännu bättre aktiviteter, bättre individriktad träning, bättre sammansättning vad gäller intressen, ålder, utvecklingsnivå etc och vistelse på dagtid för dem som önskar detta.

För föräldrar och anhöriga

Då det gäller utveckling för att korttidshemmet bättre ska kunna bidra till ökad självständighet för föräldrarna handlar det om mer/bättre öppettider på korttidshemmet och bättre flexibilitet t ex vad gäller möjlighet att byta dagar, bättre planering inför sommarlovet etc.

En slutsats är att korttidsvistelsen visserligen har en stor betydelse för föräldrarna då det gäller att kunna leva ett självständigt liv, men att det finns utvecklingspotential för att korttidshemmet i ännu högre grad ska kunna bidra till detta, t ex genom fler tider och ökad flexibilitet.

Förslag på ytterligare studier

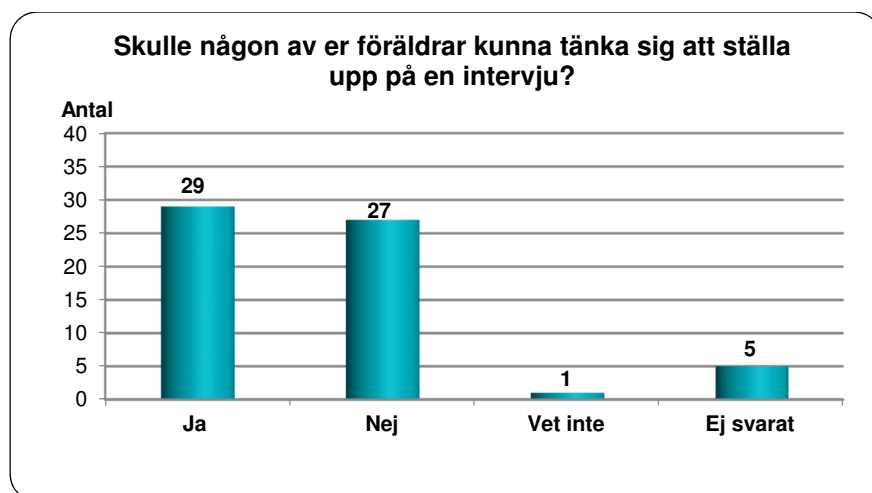
I föreliggande studie lyfts flera områden fram där det finns utvecklingsmöjligheter. Vidare har det i via undersökningens enkät undersökts och förberetts för möjligheten att utföra intervjuer eller fokusgrupper med föräldrar, om tjänstemän eller politiker behöver ha ökad förståelse. Namn på intressenter finns på kvalitets- och utvärderingskontoret.

Några frågeområde för vidare studier eller andra direkta insatser är:

- *Hur ser omständigheterna ut runt föräldrar som tycker att det fungerar mindre bra eller dåligt för just deras barn, vad gäller barnets utveckling, glädje och hjälp till ett självständigt liv? Vilka behov som finns och hur avlösningen kan göras bättre för just dem?*
- *Hur kan man förbättra för den grupp av föräldrar som tycker det fungerar dåligt eller t o m mycket dåligt vad gäller möjligheten att få de tider/dagar som man vill ha?*
- *Hur kan man skapa ett system med högre grad av flexibilitet då det gäller tider?*
- *Hur kan "vardagsdialogen" utvecklas?*
- *Hur kan man utveckla system för att matcha ihop barn med samma funktionshinder och ålder?*
- *Hur kan man utveckla organisationen då det gäller ledarskap, personalens sjukfrånvaro, vikarier etc?*

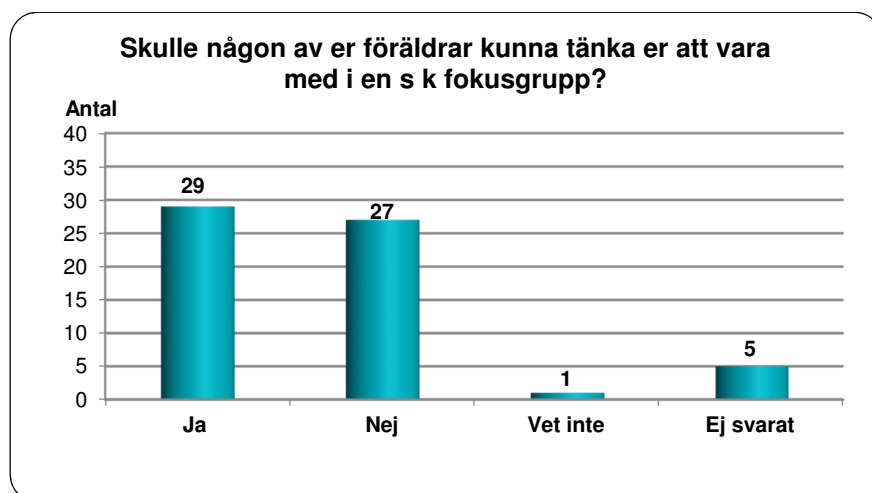
Föräldrar som skulle kunna tänka sig att ställa upp på en intervju respektive fokusgrupp om det är något mer som politiken vill veta eller få förtydligt.

Diagram 14 Skulle någon av er föräldrar kunna tänka sig att ställa upp på en intervju om det är något mer som politiken vill veta eller få förtydligt?

57 personer har valt att besvara frågan. Av dem svarar 29 personer att de kan tänka sig att ställa upp på en intervju.

Diagram 15 Skulle någon av er föräldrar kunna tänka sig att ställa upp i en s k fokusgrupp (intervjugrupp/samtalsgrupp) om det är något mer som politiken vill veta eller få förtydligt?

57 personer har valt att besvara frågan. Av dem svarar 29 personer att de kan tänka sig att medverka i en s k fokusgrupp.

- 25 har angett namn.
- 24 av dessa kan tänka sig att ställa upp på intervju.
- 22 kan tänka sig att medverka i en s k fokusgrupp (intervjugrupp/samtalsgrupp).